

حقوق خانواده خسرو
عمادالدین باقیتیر خلاص به متحدان
مصاحبه ترامپ علیه اروپاکمیته حقیقت‌یاب می‌خواهیم
درخواست خانه سینما از اژه‌ای

اختلاف از درب منزل!

واکنش مدیران شهری
به اجرای طرح زوج و فرد تا پایان سال

یادداشت روز

سفر به آسیای مرکزی

ژست دیپلماتیک یا جان تازه به اقتصاد؟

علی بیگلری

کارشناس مسائل بین‌الملل

سفر رئیس‌جمهور به دو کشور آسیای مرکزی یعنی قزاقستان و ترکمنستان در ظاهر گامی در جهت تعمیق روابط منطقه‌ای و تقویت مناسبات اقتصادی و سیاسی ارزیابی می‌شود. این سفر در چارچوب نشست‌های سازمان همکاری شانگهای انجام شده و ادامه همان رویکردی است که رؤسای‌جمهور پیشین نیز در قالب آن، رفت‌وآمدهای دوره‌ای به پایتخت‌های آسیای مرکزی داشته‌اند. با این حال پرسش اساسی اینجاست که ظرفیت واقعی این کشورها برای تأثیرگذاری بر وضعیت اقتصادی ایران تا چه اندازه است؟ و آیا می‌توان به این سفرها به‌عنوان موتور محرکی برای خروج اقتصاد ایران از رکود چندلایه فعلی امید بست؟

بدون تردید، کشورهایی مانند قزاقستان و ترکمنستان در حوزه‌هایی نظیر حمل‌ونقل، انرژی، تجارت منطقه‌ای و حتی مبادله کالا به کالا ظرفیت‌هایی دارند؛ حوزه‌هایی که می‌تواند در حد خود به برخی گره‌های ارتباطی ایران کمک کند. اما تجربه سال‌های اخیر و حجم واقعی اقتصاد این کشورها نشان می‌دهد که آنها قادر به ارائه سرمایه‌گذاری‌های بزرگ، تجارت ساختارمند و یا تزریق منابع مالی گسترده به اقتصاد ایران نیستند؛ امری که برای خروج اقتصاد ایران از وضعیت انجماد و رکود حیاتی است. در واقع، انتظار اینکه اقتصادهای متوسط و محدود آسیای مرکزی بتوانند به اقتصاد بحران‌زده ایران «جان تازه» بدهند با واقعیت سازگار نیست. آنچه ایران نیاز دارد، سرمایه‌گذاری کلان، دسترسی به بازارهای مالی و تعامل با اقتصادهای قدرتمند است؛ اموری که این کشورها فاقد آن هستند یا انگیزه‌ای برای آن ندارند.

به نظر می‌رسد که این سفر بیش از آنکه بنای پی‌ریزی یک تحول اقتصادی باشد، اقدامی برای نمایش پویایی روابط خارجی ایران و القای این پیام است که کشور در انزوای سیاسی قرار ندارد. از منظر پرستیژ سیاسی این هدف می‌تواند قابل دفاع باشد؛ اما واقعیت این است که خروجی اقتصادی چنین سفرهایی معمولاً کمتر از آن چیزی است که در ادبیات رسمی یا رسانه‌ای تصویر می‌شود. این در حالی است که کشورهای حاشیه خلیج فارس به‌ویژه قطر، امارات و عربستان سعودی به دلیل برخورداری از منابع مالی و ظرفیت‌های بزرگ سرمایه‌گذاری، می‌توانند نقشی به‌مراتب پررنگ‌تر در اقتصاد ایران ایفا کنند. با این حال، روابط ایران با این کشورها همچنان در سطحی نیست که زمینه‌ساز سرمایه‌گذاری قابل توجه باشد و عربستان به‌عنوان مهم‌ترین بازیگر عربی منطقه هنوز به نقطه‌ای نرسیده که تهران بتواند، اولین مقصد سفر رئیس‌جمهور جدید را آنجا قرار دهد؛ امری که می‌توانست نشانه‌ای از یک گشایش راهبردی باشد. یکی از محورهای مطرح شده در این سفر، ایجاد یا تقویت کریدورهای ترانزیتی و راه‌اندازی مسیرهای دریایی-ریلی است؛ ایده‌هایی که روی کاغذ جذاب‌اند و از نظر جغرافیایی نیز توجیه‌پذیر. اما ایراد اساسی اینجاست که ایران پیش‌تر نیز در موقعیت‌های مشابه قرار داشته و ظرفیت‌های بزرگ‌تری در اختیار داشته است. از جمله کریدور شمال-جنوب، بندر چابهار، مسیرهای اتصال به روسیه و قفقاز اما به دلایل مختلف، از ضعف مدیریت تا تحریم‌ها، نتوانسته از آنها بهره‌برداری مؤثر کند. در حوزه انرژی نیز موضوع صادرات گاز ترکمنستان به اروپا مطرح شده است. اگر این گاز بخواهد به اروپا برسد، مسیر طبیعی آن عبور از خزر و قفقاز جنوبی خواهد بود. در چنین سناریویی، ایران می‌توانست نقش مهمی در ترانزیت و کسب درآمد ایفا کند؛ اما فقدان دیپلماسی فعال و عدم حضور در پروژه‌های منطقه‌ای سبب شده است که ایران عملاً در این مسیرها جایی نداشته باشد. به‌نظر می‌رسد یکی از اهداف فوری این سفر به‌ویژه به ترکمنستان، تأمین گاز اضطراری برای عبور از فصل سرد باشد؛ امری که اگرچه ضروری است اما جای یک همکاری بلندمدت و پایدار را نمی‌گیرد. در مجموع در حالی که کانال‌های مهم ارتباطی و ترانزیتی از شمال تا جنوب و از شرق تا غرب منطقه در حال شکل‌گیری است، ایران در بیشتر این پروژه‌ها نقش حاشیه‌ای یا حتی غایب داشته است. این غیبت، نتیجه سال‌ها محدودیت در سیاست خارجی، عدم مشارکت اقتصادی، تحریم‌ها و نبود برنامه‌ریزی راهبردی است.

واکنش رئیس‌جمهور به جنجالی که بر سر ماراتن کیش به‌وجود آمد:

مردم را تحت فشار نگذارید

عده‌ای ناگهان با یک ناهنجاری کوچک، فریاد وا اسلاما سر می‌دهند
ناراضی کردن مردم، دقیقاً کمک به اسرائیل است

رئیس‌جمهور در جلسه روز گذشته هیات دولت با تأکید بر ضرورت رعایت حقوق و رضایت مردم، به ماجرای ماراتن کیش پرداخت و گفت: «نباید بی‌جهت برای مردم محدودیت ایجاد کرد یا آنها را تحت فشار گذاشت؛ نباید

عاطفه شمس

گروه سیاسی

کاری کنیم که مردم از نظام رانده و ناراضی شوند. هر اقدامی که باعث ناراضی‌نشدن مردم شود دقیقاً کمک به رژیم صهیونیستی است. ما نه‌تنها موافق ناهنجاری‌ها نیستیم بلکه مخالف جدی آن هم هستیم، اما بحث بر سر نحوه و چگونگی مواجهه با این ناهنجاری‌هاست». ماراتن کیش، که هر ساله اواخر پاییز برگزار می‌شود، امسال با حضور بیش از ۵۲۰۰ دوند زن و مرد و در چارچوب استانداردهای بین‌المللی برگزار شد. این رویداد به‌عنوان تنها مسابقه ثبت شده ایران در سایت فدراسیون جهانی دوومیدانی، اهمیت بین‌المللی ویژه‌ای دارد. با این حال حواشی مرتبط با پوشش و نحوه حضور زنان شرکت‌کننده، ماراتن کیش را از یک رویداد ورزشی صرف فراتر برد و تبدیل به صحنه‌ای از کشمکش‌های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی کرد. پزشک‌های روز گذشته و در جلسه هیات دولت در واکنش به گزارش رئیس شورای اطلاع‌رسانی درباره برخی مسائل مرتبط با حوزه فرهنگ و نیز حواشی ایجاد شده پیرامون ماراتن کیش این سخنان را گفت. پزشک‌های تصریح کرد: «مردم با انبوه مشکلات اداری و معیشتی مواجه هستند که کسی به این مشکلات حساسیتی نشان نمی‌دهد اما به محض اینکه یک ناهنجاری کوچک در جایی مشاهده شود، عده‌ای فریاد وا اسلاما سر می‌دهند؛ نباید به‌جای حل ریشه‌ای مسئله به‌دنبال پاک کردن صورت مسئله باشیم.

ادامه در صفحه ۲

عکس: محمود خاکباز، ایرنا

اتفاق روز

حقوق خانواده خسرو

واکنش ها و مطالبات

درباره درگذشت خسرو علیکردی

گروه سیاسی: عمادالدین باقی، پژوهشگر حوزه حقوق بشر، درباره درگذشت شادروان خسرو علیکردی، وکیل دادگستری در خراسان که با ابهاماتی همراه بوده است، به سازندگی گفت: شادروان خسرو علیکردی از وکلای متهمان سیاسی در خراسان به عنوان فرزند شهید مفقودالاثر واجد احترام است ولی حقوق قانونی وی مستقل از وکالت و فرزند شهید بودن باید محافظت شود.

به گفته آقای باقی در نخستین خبرها از ایست قلبی در دفتر کار وی خبر دادند سپس از سوی برخی رسانه‌های برون‌مرزی مسئله مرگ مشکوک مطرح شد. خانواده وی با درایت کافی کوشیده‌اند از افتادن در دام آنها پرهیز نمایند و داغ مصیبت را تحمل و مراسم تشییع و تدفین را پشت سر بگذارند ولی مُصر بر تحقیق و کشف حقیقت هستند. دوربین‌های مداربسته را مرحوم علیکردی برای امنیت شخصی و دفتر کار خود و با هزینه شخصی نصب کرده و جزو اموال متعلق به او و خانواده‌اش است و در عین حال از جمله مهم‌ترین منابع تحقیق به شمار می‌روند. طبق قانون، همان اندازه که پلیس برای دسترسی به اسناد و تصاویر و نشانه‌ها به منظور بررسی فنی موضوع واجد حق است، خانواده مرحوم علیکردی نیز حق دارند اطلاعات مربوطه از قبیل گزارش‌های پلیس، تصاویر و فیلم‌ها، مستندات پزشکی و هر نوع از شواهد دیگر را دریافت کنند تا شبهات‌شان رفع شود.

باقی ادامه می‌دهد: مواد قانونی متعددی از آیین دادرسی مدنی و کیفری از این حق پشتیبانی می‌کنند. مواد ۲۰۷ تا ۲۱۵ قانون مدنی و ماده ۴۸ قانون آئین دادرسی مدنی که طرفین دعوا دارای حق دسترسی به اسناد و مدارک مرتبط با دعوی خود می‌دانند تا قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات که در مواد ۵ تا ۷ بر حق دسترسی به اطلاعات تصریح دارد و بیان کرده که «نمی‌توانند از متقاضی دسترسی به اطلاعات هیچ‌گونه دلیل یا توجیهی جهت تقاضایش مطالبه کنند» چه رسد که متقاضی اطلاعات، ذی‌نفع و ذی‌مدخل در اطلاعات درخواستی بوده و پای جان یک انسان هم در میان باشد. در شیو‌نامه اجرای قانون انتشار و دسترسی‌آزاد به اطلاعات در قوه قضائیه مصوب ۱۴۰۲/۰۸/۲۰ رئیس قوه قضائیه حق دسترسی به «محتویات روند دادرسی پرونده با رعایت تضمین حق دسترسی‌ذی‌نفعان به اطلاعات، از مرحله تشکیل تا پایان صدور رأی» آمده است.

در قانون شفافیت قوای سه‌گانه، دستگاه‌های اجرایی و سایر نهادها نیز قوه قضاییه و نهادهای وابسته موظف به رعایت قانون شفافیت شده‌اند. بنابراین دستگاه‌های ذی‌ربط موظف هستند، اطلاعات درخواستی خانواده مرحوم علیکردی را در اختیارشان قرار بدهند تا آنان نیز در جریان تحقیقات پزشکی و پلیسی قرار داشته باشند».

این گزارش حاکی است ماجرای فوت علیکردی از ساعات اولیه با پرسش‌هایی در شبکه‌های اجتماعی همراه شد.

به گزارش رویداد۲۴ صادق زیباکلام در واکنش به درگذشت این وکیل دادگستری، خطاب به مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور، خواستار تشکیل یک هیات مستقل برای بررسی موضوع شد و تأکید کرد چنین اقدامی می‌تواند به آرامش افکار عمومی و جلوگیری از گسترش شایعات کمک کند. به گفته او، تشکیل این هیات نه پیچیده و نه با محدودیت سیاسی مواجه است؛ بلکه اقدامی در جهت احترام به افکار عمومی محسوب می‌شود. پیش‌تر نیز علی شریفی‌زارچی، عضو هیات علمی دانشگاه، در بیانیه‌ای رسانه‌ای خواهان تحویل تصاویر دوربین‌های محل کار علیکردی به خانواده شده بود. او این مطالبه را «حق طبیعی خانواده برای دانستن واقعیت» دانست و نسبت به هرگونه تأخیر در این زمینه هشدار داد. همچنین بهرام پارساسایی، نماینده پیشین مجلس، نسبت به برخوردهای حاشیه‌ای مثل پایین کشیدن بنر مراسم واکنش نشان داد و پرسید «اگر میان فرزندان شهیدان تبعیض روا داشته شود، چه پاسخی باید به خانواده‌های شهدا داد؟»

میهن

ادامه تیتیر یک

مردم را تحت فشار نگذارید

در عرصه پزشکی گاهی تأکید می‌شود که برای برخی دردها نباید مسکن تجویز شود چراکه نوعی سرپوش گذاشتن بر آن عارضه و درد بوده و ممکن است باعث بروز عوارض یا رویدادهای شدیدتر و تلخ‌تر شود». در همین جلسه، وزیر ورزش و جوانان گزارشی از برگزاری مسابقه دو ماراتن در کیش ارائه داد که پیش از برگزاری این رویداد، جوسازی‌ها علیه آن آغاز شده بود و حتی فدراسیون مربوطه نیز نقش ورودی غیرموجه به ماجرا داشته است. با این حال، وزارت ورزش و منطقه آزاد کیش برای مدیریت شرایط و ارائه اطلاع‌رسانی شفاف، بیانیه مشترکی منتشر کردند. رئیس‌جمهور نیز از وزیر ورزش و رئیس شورای اطلاع‌رسانی دولت خواست تا گزارش کاملی از سوابق و مسائل مرتبط با این رویداد ارائه کنند تا تصمیم‌گیری‌های بعدی بر اساس اطلاعات دقیق انجام شود.

از رکورد تا حاشیه

ماراتن کیش که هر ساله اواخر پائیز در جزیره کیش برگزار می‌شود، به‌عنوان رویداد دوومیدانی همگانی و تنها مسابقه جاده‌ای رسمی ایران با استانداردهای انجمن جهانی مسابقات ماراتن و دوهای استقامتی (AIMS) امسال با حضور بیش از ۵۲۰۰ دوند زن و مرد در سه مسافت ۵، ۱۵ و ۴۲ کیلومتر برگزار شد و مورد استقبال گردشگران، فعالان ورزشی، اقتصادی و اجتماعی قرار گرفت. این رقابت از اولین دوره که در سال ۱۴۰۰ برگزار شد و تنها ۵۰۰ شرکت‌کننده داشت، تاکنون به بزرگ‌ترین رویداد دوومیدانی جاده‌ای کشور تبدیل شده و ثبت رسمی آن در سایت فدراسیون جهانی دوومیدانی به‌عنوان تنها مسابقه ثبت شده ایران در سایت فدراسیون جهانی، اهمیت این رویداد را نمایان می‌کند.

با وجود این ویژگی‌ها، حواشی ماراتن کیش از یک مسابقه ورزشی ساده فراتر رفت و موضوع حجاب زنان شرکت‌کننده به محل تلاقی چندین شکاف در سیاست و فرهنگ ایران بدل شد؛ شکاف میان دولت و نهادهای فشار فرهنگی- سیاسی میان رویکرد اجتماعی دولت پزشکیان و نگاه سخت‌گیرانه بخشی از مجلس و دستگاه‌های فرهنگی و البته میان فعالان گردشگری-اقتصادی و نیروهای سنتی مخالف سبک زندگی آزادتر. برخی از نمایندگان مجلس، به‌خصوص کمیسیون فرهنگی، با لحنی سخت وارد ماجرا شده و نمایندگانی مانند حسنعلی اخلاقی‌امیری و ابوالقاسم جراره این رویداد را «هدفمند» دانستند و خواستار برخورد قضایی با عوامل آن شدند. نکته اینکه همین طیف معترض، وقتی ماراتن مشابهی در تهران برگزار شد هیچ واکنشی نشان ندادند.

نقطه آغاز حساسیت‌ها، اظهارات عجیب نایب‌رئیس فدراسیون دوومیدانی بود. هاشم صیامی، که خود در سال ۱۴۰۲ به دلیل حواشی ماراتن کیش مجبور به استعفا شده بود، چند روز مانده به مسابقه در مصاحبه‌ای با حمله به برگزارکنندگان از «حواشی متعدد» و «گزارش‌های واصله» گفت و خواستار ورود دادستانی و وزارت ورزش برای برخورد با این رویداد شد. صیامی، مدعی شده بود که برگزاری رویداد آزاد ورزشی بدون نظارت فدراسیون دوومیدانی و

سیاست

حاشیه‌های ناتمام

فعال رسانه‌ای نزدیک به سپاه: حضور سردار حسن‌زاده در ساپکو فقط برای افتتاح نمایشگاه بوده است

گروه سیاسی: در پی اظهارات اخیر یک نماینده مجلس که مدعی شده بود سردار حسن حسن‌زاده، فرمانده سپاه محمد رسول‌الله(ص) تهران بزرگ در هفته بسیج امسال، ایران‌خودرو را «نماد تفکر بسیجی و تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها» معرفی کرده است، بهزاد مهرکش، فعال رسانه‌ای نزدیک به سپاه تهران برای روشن شدن موضوع، توضیحاتی ارائه کرد.

به گفته مهرکش، حضور سردار حسن‌زاده در مجموعه ساپکو که زیرمجموعه گروه صنعتی ایران‌خودروست در هفته بسیج، صرفاً برای افتتاح نمایشگاه و همایش سالانه «خودکفایی و صنعت هوشمند» صورت گرفته است؛ رویدادی که سال‌هاست به ابتکار سازمان بسیج کارگران و کارخانجات سپاه تهران برگزار می‌شود و هیچ ارتباط سازمانی با ایران‌خودرو یا شرکت‌های خودروساز ندارد. محل برگزاری این همایش نیز طی سال‌های اخیر به دلیل امکانات لجستیکی ساپکو در سالن‌های این مجموعه انتخاب شده است.

مهرکش توضیح داد که سخنان سردار حسن‌زاده «تنها درباره مفهوم تفکر بسیجی و تبدیل تهدید تحریم به فرصت تولید داخلی» بوده است. او با اشاره به هدف‌گذاری دولت برای تولید موتور کم‌مصرف ملی زیر ۵ لیتر این موضوع را

بررسی رویدادهای سیاسی

بدون در نظر گرفتن «مازین قانونی و شرعی»، «تبعات مخرب» دارد. جالب اینجاست که او در مورد مسابقه‌ای که هنوز برگزار هم نشده، گفته بود: «با توجه به حواشی متعدد به‌وجود آمده و گزارش‌های واصله به فدراسیون دوومیدانی، دادستانی کل کشور و وزارت ورزش و جوانان، ارگان‌هایی هستند که می‌توانند در تغییر مسیر کنونی و فرهنگ‌سازی برای برگزاری صحیح رویدادهایی از قبیل دوهای ماراتن، تأثیرگذار باشند». او همچنین در اظهاراتی عجیب گفته بود: «تشکل برگزارکننده مسابقهف خود را مردمی معرفی کرده و فدراسیون را نهادی حکومتی تلقی می‌کند». در واکنش به مواضع فدراسیون، پیام دیپاج، مدیر مسابقه ماراتن کیش در گفت‌وگو با ایسنا گفت که «تمام مجوزهای لازم از شورای تأمین، منطقه آزاد کیش و معاونت ورزش شرکت عمران، آب و خدمات کیش صادر شده و کمیسیون امنیتی مربوطه نیز تشکیل شده است. تنها نهادی که با ما همکاری نکرد، فدراسیون دوومیدانی بود». دیپاج تأکید کرد، فدراسیون صرفاً درخواست مالی داشته و از رویداد حمایت نکرده است: «سال گذشته پول درخواست شده را هم واریز کردیم اما باز هم همکاری نکردند. حالا که همه مجوزهای قانونی صادر شده، فدراسیون دوباره بهانه‌جویی می‌کند».

جنجال و بازداشت در کیش

پس از پایان مسابقه و آغاز موج حاشیه‌ها، که بخش زیادی از آن نتیجه فضاسازی فدراسیون پیش از برگزاری بود، احسان حدادی، رئیس فدراسیون دوومیدانی هم ضمن مرزبندی خود با رقابت برگزار شده، اظهار کرد: «خود متولیان باید پاسخگوی حاشیه‌های ایجاد شده باشند». حدادی گفت: «متأسفانه مسئولان منطقه آزاد کیش و افراد برگزارکننده زیر بار هماهنگی با فدراسیون نرفتند و به هشدارهای ما در روزهای منتهی به برگزاری مسابقه هم توجه نکردند. حالا هم با توجه به حاشیه‌های ایجاد شده، باید خودشان درباره این موضوع پاسخگو باشند».

اما عوامل برگزاری این رویداد معتقدند که نگرانی فدراسیون بیشتر به حفظ جایگاه و منافعش مربوط است تا مسائل حجاب. به‌علاوه حساسیت‌آفرینی زودهنگام باعث سیاسی شدن مسابقه شد زیرا وقتی یک نهاد رسمی قبل از وقوع رویداد پرونده‌سازی رسانه‌ای می‌کند طبیعی است که فضای برخورد و بازداشت پس از مسابقه تشدید شود. همزمان، تناقض اخلاقی فدراسیون هم آشکار شد؛ در حالی که سه ملی‌پوش تحت مدیریت احسان حدادی به اتهام تجاوز در زندان هستند و فدراسیون درباره آن سکوت کرده برای چند عکس از دخترانی که در گرمای جنوب بدون روسری ورزش کرده‌اند خواستار برخورد قضایی می‌شود.

موضوع به همین جا ختم نشد و کمی بعد دادستان عمومی و انقلاب کیش از بازداشت دو نفر از عوامل اصلی برگزارکننده تحت قرار قانونی در ارتباط با تخلفات برگزاری این رویداد خبر داد و گفت: «در پی وقوع تخلفات و رفتارهای مغایر مقررات قانونی در جریان برگزاری رویداد ورزشی دو ماراتن کیش، دو نفر از عوامل اصلی برگزاری این

مسابقه بازداشت شدند. یکی از افراد بازداشت شده از مسئولان منطقه آزاد کیش بوده و دیگری از اشخاص شرکت خصوصی برگزارکننده مسابقه است. برای هر دو نفر، قرار تأمین وثیقه صادر شده است». دادستان کیش همچنین توضیح داد که برای مسئول دولتی، قرار نظارت قضایی مبنی بر منع اشتغال در ادارات دولتی و برای مسئول شرکت خصوصی برگزارکننده رویداد، قرار نظارت قضایی مبنی بر منع اشتغال در فعالیت‌های مدیریت ورزشی و برگزاری رویدادهای ورزشی اعمال شده است». ورود دادستانی کیش و بازداشت دو نفر از مسئولان رویداد، نشان داد که مسئله فراتر از یک اختلاف ورزشی است و به‌نظر می‌رسید، پیامی روشن برای فعالان گردشگری و اقتصادی داشت؛ در جزیره‌ای که صنعت گردشگری ستون اصلی اقتصاد است هنوز می‌توان یک رویداد استاندارد جهانی را با نگاه امنیتی متوقف کرد. رویکردی که واکنش ۱۰ تشکل اقتصادی را به‌دنبال داشت؛ آنها هشدار دادند که چنین برخوردهایی می‌تواند، رونق گردشگری جنوب و کسب‌وکارهای مرتبط را تهدید کند.

تقاطع ورزش و سیاست

ماراتن کیش صحنه‌ای از کشمکش‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی است که ابعاد مختلف آن نشان‌دهنده پیچیدگی مدیریت ورزش و فرهنگ در ایران است. به‌نظر می‌رسد، واکنش روز گذشته رئیس‌جمهور به این ماجرا در جلسه هیات دولت و تأکید او بر اینکه «(نباید بی‌جهت برای مردم محدودیت ایجاد و آنها را از نظام ناراضی کرد» در فضای کنونی کشور، نشانه‌ای از تغییر گفتمان و تلاش برای خارج کردن موضوعات فرهنگی از چارچوب امنیتی است. پزشکیان همچنین با دستور بررسی مجدد این پرونده، خواست عوامل مؤثر در تبدیل یک مسابقه ورزشی به پرونده قضایی شناسایی شوند؛ از نقش فدراسیون، نهادهای فشار و رسانه‌ها تا خطاهای برگزارکننده. تلاشی که می‌تواند، مهارکننده جریان‌های فشار فرهنگی و بازگرداندن شرایط به مسیر عقلانی باشد.

از سوی دیگر، ماراتن کیش نقش مهمی در اقتصاد گردشگری جزیره دارد و پس از رکود ناشی از کرونا همین رویداد می‌تواند، هزاران نفر را به کیش بیاورد اما بازداشت‌ها و حواشی ایجاد شده پیامی منفی را به گردشگران، سرمایه‌گذاران و اسپانسرها مخابره و وجهه بین‌المللی مسابقه را خدشه‌دار کرده است. در این میان، اختلافی نیز میان بخش خصوصی برگزارکننده و فدراسیون دوومیدانی در جریان است که عمدتاً حول کنترل مالی و ساختاری مسابقات شکل گرفته است. تصاویر محدود از شرکت‌کنندگان با پوشش متنوع نیز بهانه‌ای برای فشار سیاسی شده در حالی که هدفمند بودن آن ثابت نشده است. بنابراین ماراتن کیش بیش از اینکه یک رویداد ورزشی باشد به صحنه برخورد دولت، نهادهای فرهنگی و بخش خصوصی تبدیل شده و به طور قطع، جامعه و اقتصاد گردشگری از این کشمکش‌ها و برخوردهای سخت‌گیرانه بیشترن آسیب را خواهند دید. با این حال به نظر می‌رسد، دولت پزشکیان در تلاش است این بحران را به فرصتی برای بازنگری در سیاست‌های مواجعه با ناهنجاری‌ها تبدیل کند.

اما این اظهارات با واکنش خبرگزاری تسنیم نیز روبه‌رو شد. تسنیم در یادداشتی با عنوان «۱۲۶ کلمه دروغ خالص!» سخنان ثابتی را تحریف‌آمیز و اتهام‌آلود دانست و نوشت حتی یک جمله از ادعاهای او درباره محل بازدید و مضمون سخنان سردار حسن‌زاده درست نبوده است. تسنیم تأکید کرد که محل بازدید «نمایشگاه خودکفایی» بوده، نه یک زیرمجموعه ایران‌خودرو و حضور ده‌ها شرکت صنعتی و نظامی نشان می‌دهد، این رویداد ارتباطی با تمجید از ایران‌خودرو نداشته است. این خبرگزاری افزود که فرمانده سپاه نه‌تنها ایران‌خودرو را نماد تفکر بسیجی نخواهد بلکه به نارضایتی مردم از کیفیت و قیمت خودرو نیز اشاره کرده است. تسنیم با کنایه نوشت ثابتی در حالی دیگران را به حفظ حرمت لباس سپاه دعوت می‌کند که خود با «اتهام‌زنسی، خلاف‌گویی و حمله به اعتبار یک فرمانده» به این حرمت لطمه زده است. تسنیم در ادامه یادداشت خود، رفتار ثابتی را «هیجان‌زده و بی‌پایه» توصیف کرده و آن را در تضاد با مرام شهدا و فرماندهان سپاه دانست و در پایان نیز تأکید می‌کند که شأن نمایندگی ایجاب می‌کند قبل از طرح اتهامات تند، اطلاعات از منابع معتبر بررسی شود تا افکار عمومی دچار تشویش نشود.

سال هشتم شماره ۲۱۳۵
پنج‌شنبه ۲۰ آذر ۱۴۰۴

بررسی تحولات جهان

افق

طرح پسامادورو!

سناریوهای آینده ونزوئلا روی میز کاخ سفید

امنیت میهن در این منطقه حفاظت کنند.

پیش‌تر برخی منابع هوانوردی از پرواز دو فروند جنگنده «سوپر هورنت اف-۱۸» نیروی دریایی آمریکا همراه با اسکادران جنگنده ضربتی این کشور بر فراز خلیج ونزوئلا در فاصله ۲۰ مایلی سواحل این کشور خبر داده بودند.

براساس نظر برخی کارشناسان، اگر حمله‌ای واقعی صورت بگیرد، بدون‌شک شاهد وضعیتی مشابه جنگ ویتنام خواهیم بود، هرچند ابعاد آن قابل پیش‌بینی نیست. حتی برخی مخالفان مادورو نیز ممکن است در برابر مداخله خارجی مقاومت کنند زیرا کل قاره بر پایه مقاومت در برابر مهاجمان شکل گرفته است. بنابراین هرگونه حمله آمریکا احتمالاً موج تازه‌ای از احساسات ضدآمریکایی در آمریکای لاتین ایجاد خواهد کرد، مشابه مداخلات واشنگتن در دوران جنگ سرد. از ماه آگوست تاکنون، آمریکا برای دستگیری مادورو ۵۰ میلیون دلار جایزه تعیین کرده، بزرگ‌ترین استقرار دریایی در دریای کارائیب از زمان بحران موشکی کوبا در سال ۱۹۶۲ را آغاز کرده و مجموعه‌ای از حملات هوایی مرگبار علیه قایق‌های به‌اصطلاح حامل مواد مخدر انجام داده که بیش از ۸۰ کشته بر جای گذاشته است. براساس برخی گزارش‌ها، ترامپ در

گروه بین‌الملل: شبکه خبری سسی‌ان‌ان گزارش داده است که دولت ترامپ به‌طور مخفیانه در حال آماده‌سازی طرح‌های اضطراری برای سناریوهایی است که ممکن است در صورت کناره‌گیری یا برکناری نیکلاس مادورو از قدرت در ونزوئلا رخ دهد. مقام‌های آمریکایی در داخل دولت، سناریوهای متعددی را بررسی می‌کنند؛ از خروج توافقی مادورو گرفته تا احتمال برکناری او پس از حملات احتمالی آمریکا.

کاخ سفید در حال تدوین گزینه‌های «روز پس از» سقوط حکومت است؛ یعنی برنامه‌هایی برای ثبات‌بخشی به کشور و مدیریت خلأ احتمالی قدرت. با این حال هنوز تصمیم روشنی درباره استفاده از زور اتخاذ نشده است. اپوزیسیون ونزوئلا به رهبری ماریا کورینا ماچادو و ادموندو گنزالس نیز طرح‌های انتقال قدرت خود را با مقامات آمریکایی در میان گذاشته است. همزمان تحرکات نظامی آمریکا نیز افزایش می‌یابد. نیروی دریایی آمریکا روز سه‌شنبه در بیانیه‌ای اعلام کرد که جت‌های ناو هوایمابر «ایواس‌اس جرال‌آر، فورد» در حال انجام عملیات پروازی بر فراز دریای کارائیب هستند و نیروهای نظامی آمریکا در منطقه نیز برای پشتیبانی از عملیات «نیزه جنوبی» تحت هدایت وزارت جنگ مستقر شده‌اند تا از

آمریکا

تیر خلاص به متحدان

مصاحبه ترامپ علیه اروپا و اوکراین

ابوالفضل خدایی

گروه بین‌الملل

دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا به‌تازگی در مصاحبه‌ای پرسروصدا با «پولیتیکو» به بیان مواضع دولت خود در قبال مسائل مهم جهانی پرداخت. ترامپ با انتقاد شدید از عملکرد رئیس‌جمهوری اوکراین و دولت جو بایدن در چهار سال جنگ با روسیه گفت: «زلنسکی ۳۵۰ میلیارد دلار از دولت بایدن پول گرفت و ۲۵ درصد (یک‌چهارم) از خاک کشورش را از دست داد».

ترامپ از احتمال توقف حمایت از اوکراین سخن گفت و هیچ اطمینان خاطری به متحدان آمریکا در مورد روسیه نداد؛

او تأکید کرد: «من از افرادی حمایت می‌کنم اما از افرادی حمایت کرده‌ام که بسیاری از اروپایی‌ها از آنها خوش‌شان نمی‌آید. برای مثال من ویکتور اوربان، نخست‌وزیر راست افراطی مجارستان را به‌خاطر سیاست‌های کنترل مرزی‌اش تحسین می‌کنم».

رئیس‌جمهور آمریکا در بخش دیگری از گفت‌وگوی جنجالی خود، اروپا را به‌عنوان گروهی از کشورهای «در حال زوال» به رهبری افراد «ضعیف» محکوم و متحدان سنتی ایالات متحده را به دلیل عدم کنترل مهاجرت و پایان دادن به جنگ روسیه و اوکراین تحقیر کرد. او نشان داد از نامزدهای سیاسی اروپایی که با دیدگاه خودش برای این قاره همسو

باشند، حمایت می‌کند. رئیس‌جمهور آمریکا در واکنش به احتمال حمله زمینی این کشور به ونزوئلا گفت: «من در این رابطه اظهارنظر نمی‌کنم. من به هیچ طریقی این را نمی‌گویم. من می‌توانم بگویم که او (مادورو) میلیون‌ها نفر را برای ما فرستاد؛ زندانی‌ها، قاچاقچیان مواد، رؤسای باند موادمخدر و کسانی که در بیمارستان‌های روانی بستری بودند. زمانی که ما رئیس‌جمهور احمدی داشتیم، آنها را به کشور ما فرستادند. بایدن به‌خصوص در حال حاضر، بهره‌هوشی پایینی دارد. او ۳۰ سال پیش نیز بهره‌هوشی پایینی داشت اما در حال حاضر بهره‌هوشی او بسیار پایین است. کاری که او با کشورمان کرد، خوب نبود». وی در پاسخ به اینکه «آیا قصد دارید، مادورو را از سمتش کنار بگذارید و یا کنارفتنش را ببینید؟»، گفت: «من نمی‌خواهم این را بگویم اما او به روزهای آخرش رسیده است».

تماس تلفنی ۲۱ نوامبر به مادورو یک مهلت یک‌هفته‌ای برای کناره‌گیری داده بود؛ مهلتی که اکنون به پایان رسیده است. بسیاری از ناظران بر این باورند که اقدام بعدی ترامپ می‌تواند دستور حملات هوایی در داخل ونزوئلا باشد؛ اقدامی که به‌طور گسترده تلاشی برای تحریک ارتش ونزوئلا علیه مادورو و براندازی او تلقی می‌شود. زمانی که در اوایل ماه جاری از ترامپ پرسیده شد، آیا دیکتاتور ونزوئلا پیشنهاد ترک قدرت داده است، پاسخ داد: «او این کار را خواهد کرد». گمانه‌زنی‌ها در‌باره مقصد احتمالی مادورو در صورت خروج از قدرت و رفتن به تبعید افزایش یافته است. محتمل است که کوبا، ترکیه، قطر یا روسیه از گزینه‌های احتمالی باشند. برای نمونه، دیکتاتور پاراگوئه، آلفردو استروسر، پس

امنیت ملی دولت او را توجیه می‌کند. این استراتژی صراحتاً خواستار پرورش مقاومت در برابر مسیر کنونی اروپاست که اقدامی آشکار در جهت حمایت از راست افراطی این قاره در برابر نهادهای دموکراتیک تثبیت شده، محسوب می‌شود. موضوع مهم بعدی به جنگ روسیه و اوکراین و فرسایش وحدت فرائاتلیتیک بر سرسریک مسئله حیاتی امنیتی مربوط می‌شود. ترامپ بار دیگر ادعا کرد، روسیه به دلیل بزرگی و قدرت، دست بالا را دارد و ولودیمیر زلنسکی باید کوتاه بیاید و برای دستیابی به توافق صلح، بخشی از خاک اوکراین را واگذار کند. او به‌طور خاص رهبران اروپایی را متهم کرد که زیاد حرف می‌زنند اما کاری انجام نمی‌دهند و هشدار داد که آمریکا ممکن است از میز مذاکرات کنار بکشد.

این‌ موضوع نه‌تنها موقعیت اوکراین را تضعیف می‌کند بلکه شکاف عده‌ای بین آمریکا و شرکای اروپایی آن ایجاد خواهد کرد. کشورهایی که تقریباً به‌طور کامل، ایده واگذاری خاک حاکمیتی به مسکو را رد می‌کنند. از منظر تحلیلی این رویکرد، سیاست آمریکا را با اهداف جنگی روسیه هم‌راستا می‌کند و نوعی هدیه ژئوپلیتیکی برای ولادیمیر پوتین است که به گفته خود ترامپ خواهان اروپایی ضعیف است. این اظهارات روایتی قدرتمند از تفرقه و احتمال راه‌سازی اوکراین می‌سازد که بدون‌شک کرملین را جسورتر می‌کند و اروپا را وادار خواهد کرد به سرعت درباره استقلال دفاعی و سیاست خارجی خود نسبت به واشنگتن تجدیدنظر کند.

ترامپ با نادیده گرفتن کمک‌های گسترده مالی و نظامی اروپا به اوکراین و ناتوانی آشکار در بحث منسجم درباره مسیر جنگ یا حتی نام بردن از شهرهای اوکراین فراتر از کی‌یف این تصور را تقویت می‌کند که سیاست او بر پایه انگیزه‌های شخصی و میل به درهم شکستن سنت‌های سیاست خارجی دولت‌های پیشین است بدون توجه به پیامدهای راهبردی برای ثبات جهانی.

جمع‌بندی تأثیر این مصاحبه، شکل‌گیری این برداشت است که آمریکا تحت رهبری او به سمت تقابل با دموکراسی لیبرال اروپایی حرکت می‌کند و یک سیاست خارجی مبتنی بر ملی‌گرایی فرهنگی و معاملات کوتاه‌مدت را دنبال خواهد کرد که هم‌سویی ایدئولوژیک داخلی را بر تعهدات تاریخی به متحدان ترجیح می‌دهد.

ترامپ در ادامه بار دیگر از رد احتمال حمله زمینی به ونزوئلا خودداری کرد و گفت که درخصوص راهبردهای نظامی صحبت نخواهد کرد. به‌نظر می‌رسد، تمرکز اصلی مصاحبه اخیر ترامپ با «پولیتیکو» بر بازتعریف تند، دراماتیک و تقابلی رابطه آمریکا با اروپا باشد؛ بازتعریفی که از خلال تکرار مضامینی مانند «ضعف»، «زوال» و «تهدید وجودی مهاجرت» بیان می‌شود. این مصاحبه که در گزارش‌های مختلف به‌عنوان گفت‌وگویی پراکنده، طولانی و گاه نامنسجم توصیف شده است بیش از آنکه یک بحث سنجیده سیاست‌گذاری باشد به حمله‌ای طولانی‌مدت و شبیه به مناظره انتخاباتی علیه متحدان کلیدی آمریکا تبدیل شد و پیش‌نمایشی صریح از رویکرد سیاست خارجی او در آینده ارائه کرد.

این وضعیت تنها انتقادی مشابه دوره اول او درباره هزینه‌ها

یا سهم‌بری امنیتی نیست و جنبه‌ای ایدئولوژیک پیدا کرده است که ادعا می‌کند، اروپا در حال تجربه «محو تمدنی» بر اثر سیاست‌های بسیار اصلاح‌طلبانه و رها شده مهاجرتی است. پیامد تحلیلی این نوع چارچوب‌گذاری بسیار عمیق است و بنای اتحاد آمریکا و اروپا را از ارزش‌های مشترک دموکراتیک و منافع امنیتی به یک آزمون فرهنگی و معاملاتی منتقل می‌کند که بر محدودیت‌های شدید مهاجرتی با رنگ و بوی نژادی استوار است.

ترامپ با سیاست‌های مهاجرتی خود نشان می‌دهد که نقد او ریشه در سیاست هویتی و اضطراب‌های فرهنگی راست افراطی دارد و نه تحلیل ژئوپلیتیک یا اقتصادی. او بارها ادعا کرد، کشورهایی مانند سوئد و آلمان به دلیل مهاجرت دیگر «قابل دوام» نیستند و این برداشت عملاً استراتژی جدید

دیپلماسی

رد دعوت ایران

لبنان دعوت عراقی را نپذیرفت

وزیر خارجه لبنان در نامه‌ای به همتای ایرانی خود بر آمادگی بیروت برای آغاز مرحله‌ای تازه از روابط سازنده با تهران در چارچوب احترام کامل به حاکمیت دو کشور تأکید کرد. «یوسف رجبی» وزیر خارجه لبنان در پیامی رسمی به «سیدعباس عراقچی» وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران از نپذیرفتن دعوت تهران برای انجام سفر رسمی در مقطع کنونی عذرخواهی کرد. طبق گزارش سایت النشرة، رجبی توضیح داد که عدم پذیرش دعوت به‌معنای رد گفت‌وگو نیست اما شرایط مناسب برای چنین دیداری در حال حاضر فراهم نیست. رجبی در این پیام بار دیگر از عراقچی دعوت کرد تا دیداری دوجانبه در یک کشور ثالث بی‌طرف که دو طرف بر سر آن توافق کنند، برگزار شود. او در ادامه بر «آمادگی کامل لبنان برای ایجاد دوره‌ای تازه از روابط سازنده با ایران براساس احترام متقابل» تأکید کرد. وزیر خارجه لبنان همچنین گفت که «اعتقاد راسخ دارد، ساختن یک دولت نیرومند تنها زمانی ممکن است که انحصار سلاح در اختیار دولت و ارتش ملی باشد و تصمیم‌گیری درباره جنگ و صلح در اختیار حاکمیت رسمی کشور قرار بگیرد». وزیر خارجه لبنان پیش‌تر در گفت‌وگو با شبکه «العربیه» مدعی شد: «حزب‌الله نمی‌تواند بدون تصمیم ایران، سلاح خود را تحویل دهد». وی با اشاره به اینکه «مذاکرات در کمیته آتش‌بس تغییر نخواهد کرد و منحصراً نظامی است»، گفت: «بسیار از امضای توافق صلح با اسرائیل دور هستیم». وزیر خارجه لبنان ادعا کرد: «خلع سلاح حزب‌الله یک خواسته لبنانی است و به‌نفع لبنان است که حزب‌الله خلع سلاح شود». به باور برخی کارشناسان عربی، راهبرد انحصار سلاح در دولت و انجماد سلاح در دولت به این معناست که سلاح فقط در اختیار ارتش باشد. اما در واقع این یعنی تسلیم سلاح به دشمن زیرا ارتش لبنان امکانات کافی ندارد.

سال هشتم شماره ۲۱۳۵
پنج‌شنبه ۲۰ آذر ۱۴۰۴

تازه‌های ادب و هنر

گزارش نشست

یک زندگی درخشان

شب نکوداشت **فتح‌الله مجتباتی** و رونمایی از دو کتاب تازه او

حمیدرضا محمدی

روزنامه‌نگار

نهادویست‌وششمین شب از سلسله شب‌های مجلهٔ «بخارا» با هم‌کاری مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی به «سیدفتح‌الله مجتباتی» اختصاص یافت که بعدازظهر سه‌شنبه، هجدهم آذر در تالار امیرالمؤمنین مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی برگزار شد. کاظم موسوی بجنوردی، رئیس مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی در آغاز مراسم گفت: «کارنامهٔ علمی استاد مجتباتی تا اندازه‌ای حاکی از شخصیت جامع ایشان است و اهل تحقیق ملاحظه کرده‌اند که استاد در هر موضوع و مجالی مثال و نمونهٔ اعلاّی دقت نظر و احاطه‌اند. با اطمینان کامل می‌توان گفت که در وجود گران‌قدر او فرهنگ و تمدن ایران و زبان فارسی با همهٔ شکوه و عظمت و معنویت جلوه کرده است.»

اندیشمند چندبُعدی

ژاله آموزگار، استاد دانشگاه تهران و عضو شورای عالی علمی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی گفت: «هم‌عصر بزرگان تأثیرگذار در این سده زیستن سعادتِ است. سده‌ای که اوراق زرین آن به نام شخصیت‌هایی چون فتح‌الله مجتباتی، محمدعلی موحد و دیگر نادران روزگار ما زینت یافته است. مجتباتی عزیز یکی از سرمداران این قافله است. شرح درخشان زندگی او برای همهٔ آشناست. کتاب‌های سودمندش هنوز پس از دهها تازگی خود را از دست نداده‌اند. برخی آثار ایشان که نگارش آن‌ها به دهها پیش بازمی‌گردد اخیراً نیز تجدید چاپ شده‌اند و هم‌چنان مطالب‌شان زنده و راهگشاست و امروز یکی از مناسبت‌های این مجلس، یادآوری همین آثار است که در نوع خود دایره‌المعارفی به شمار می‌آیند. مدخل‌های تخصصی ایشان در دائرةالمعارف‌ها و مقالات ارزنده‌ای که در نشریات منتشر شده، پاسخ‌گوی بسیاری از پرسش‌هاست. من خود در نوشته‌هایم از بیشتر آن‌ها بهره برده‌ام. کتابخانه ایشان آن‌چنان گسترده و شناخته‌شده است که نیازی به معرفی ندارد. این استاد بازنشسته دانشگاه تهران ادامه داد: دوست دارم از چهره گشاده و مهربانی ایشان سخن بگویم؛ لب‌خندی شیرین و هستی‌بخش که اطرافیان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در کنار احترامی که برای ایشان قائم باید بگویم که ایشان نمونهٔ روشن‌فکری دوران خود هستند؛ روشن‌فکری که تنها در چهارچوب خشک علمی محصور نمانده و با شاعران، نوپردازان، موسیقی‌دانان و پیش‌نژانز فرهنگی نیز ارتباط داشته است. سخن گفتن از پیری و نسیان دربارهٔ ایشان برای من پذیرفتنی نیست. پیر کسی است که از آموختن بازایستد، حال آن‌که ایشان همچنان می‌آموزند و می‌آموزانند. ذهنش هم‌چنان بیدار و تیز است؛ سخنی نابه‌جا بر زبان نمی‌آورد و تشخیص و تمیزش پابرجاست بنابراین نسیان در مفهوم اصلی آن در وجود ایشان راه ندارد.»

زیست ارسطواری عالم ذوالفنون

در ادامه علی‌اشرف صادقی، استاد دانشگاه تهران و عضو شورای عالی علمی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی گفت: «دکتر مجتباتی شخصیتی ذوالفنون است و توانسته در رشته‌های مختلف علوم انسانی صاحب‌نظر باشد. چندین سالی که در محضر ایشان تلمذ کردم، آموخته‌هایم محصول حضور در خدمت ایشان است. ازجمله افتخار داشتم، تصحیح مشترکی از «لغت فرس» اسدی طوسی را منتشر کنیم.»

سپس اصغر دادبه، استاد دانشگاه علامه طباطبائی و مدیر بخش ادبیات و عضو شورای عالی علمی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی پس از خوانش غزلی از سعدی با مطلع «ندانم به حقیقت که در جهان به که مانی / جهان و هر چه در او هست صورتسد و تو جانی»، گفت: «ارسطواری دکتر مجتباتی در

جامعتی علمی اوست. ایشان به هر پرستی‌شود، پاسخ جدی علمی دارد و این همان ارسطوصفتی است. ارسطو بر دوستی تأکید دارد و یکی از کارهای مهم مجتباتی دوستی است و در همین سن توجه به دوستی دارد و مسائل فرهنگی را با جوانان و میان‌سالان ادامه می‌دهد. ایشان عالمی است که از آموختن و آموزاندن دست برنداشته و راه تازه می‌جوید.» در ادامه پیام سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی قرائت شد که در بخشی از آن آمده بود: «این تقدیر، ادای دینی است کوچک در برابر خدمات سترگی که با دقت، صداقت و وسواس علمی به فرهنگ ایران عزیز عرضه کرده‌اید. گستره و تأثیرات گفته‌ها و نگاشته‌های شما یادآور این حقیقت است که مردان فرهنگ، مرز تاریخ و جغرافیا ندارند و اثرشان فراتر از زمان و مکان جاری می‌شود.»

اسناد پیشامشروطه

سیدعلی‌آل‌آداد، عضو شورای عالی علمی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی هم دربارهٔ کتاب «گزیدهٔ اسناد دیوانی عهد قاجار» نکاتی بیان کرد: «حدود هفت سال پیش، استاد گرامی آقای دکتر فتح‌الله مجتباتی – که از ۲۸ سال پیش تاکنون افتخار همکاری با ایشان را در مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی دارم– دفتری را در قطع رحلی به نگارنده ارائه داده و سپردند، این دفتر حاوی اسنادی گردآوردهٔ پدرشان بود که در شمار مستوفیان و دبیران دورهٔ اخیر قاجار– عصر مظفرالدین‌شاه– بودند. مقرر گردید این اسناد که به رغم اختصار از اهمیتی وافر برخوردار است با مقدمه استاد و پژوهشی پیرامون رکن‌الدوله‌ها به قلم نگارنده آماده شده و انتشار یابد.»

آثار الباقیهٔ زمانهٔ ما

میترا حسینی، معاون بخش ادیان و عرفان مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی دربارهٔ جلد دوم «گفتارهایی در تاریخ و فرهنگ» بیان کرد: «این مجموعه مشتمل بر طیف وسیعی از آثار دکتر مجتباتی است، در مقاطع مختلفی از فعالیت‌های پرحاصل علمی ایشان: از روزگار همکاری با مؤسسهٔ انتشاراتی فرانکلین و آمدوشد به ایران و هند و پاکستان و آمریکا گرفته تا حضور مستمر و مؤثر در مراکز علمی تأثیرگذاری چون دائرةالمعارف بزرگ اسلامی و فرهنگستان زبان و ادب فارسی. اینک که به پایان دفتر دوم «گفتارهایی در تاریخ و فرهنگ» نزدیک می‌شوم و توفیق خواندن چندپارهٔ مطالب آن را یافته‌ام، به‌گمانم از جملهٔ «آثار الباقیهٔ» زمانهٔ ما و یادآور روزگاری است که دانشوران «محیط فضل و آداب» بودند و به دانش و اهل دانش اقبالی بیش از امروز بود، روزگاری که به‌تعمیر ابوریحان بیرونی در آن «علمی‌نو» پدید می‌آمد و «نهالی تازه» می‌روید.»

هنوز هم دوست دارم یاد بگیرم

در پایان، سیدفتح‌الله مجتباتی با دوستان، دوستانداران و شاگردانش صحبت کرد: «هنوز هم در ۹۸ سالگی طلبه هستم، ۷۰ سال معلمی کردم و هنوز هم دوست دارم، یاد بگیرم.» او دربارهٔ سال‌های همکاری با مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی گفت: «به‌سبب سابقهٔ چریکی سیدکاظم بجنوردی ابتدا مخالفت کردم اما وقتی به دیدارش رفتم، صداقتش مرا جذب کرد. ما پیش‌تر جز دانشنامهٔ ایران و اسلام با سرپرستی احسان یارشاطر نمونهٔ دیگری نداشتیم، بعد از انقلاب کوشش‌هایی شد تا سر گرفته شود و در ابتدا چندتایی جز احمد تقضی، عباس زریاب‌خویی، علی‌اشرف صادقی و عنایت‌الله مجیدی نبودیم و خوشحالم که این کار ۴۲ سال تداوم یافته است. مجتباتی در آخر دربارهٔ پدرش و کتاب «گزیدهٔ اسناد دیوانی عهد قاجار» سخن گفت. در پایان این مجلس، پس از نمایش فیلم مستند ساختهٔ سهام‌الدین بورقانی، فتح‌الله مجتباتی شمع ۹۸ سالگی خود را فوت کرد و از کتاب‌های «گزیدهٔ اسناد دیوانی عهد قاجار» و جلد دوم «گفتارهایی در تاریخ و فرهنگ» رونمایی شد.

صلح‌خواهی مادرانه

جشن یکصدوهشتمین سال‌روز تولد **فهیمة اکبر**

پیام تصویری ضمن قدردانی از برگزارکنندگان این آیین به بیان خاطراتی از مادرش پرداخت و گفت: «او سال‌ها داوطلبانه بازرس پرورشگاه‌ها در گیلان به ویژه رشت و انزلی بود و همواره به اوضاع کودکان بی‌سرپرست رسیدگی می‌کرد. مادرم در طول عمرش نیکوکاری و بخششش را ادامه داد، زمانی که در آمریکا ساکن بود حتی در سال‌های پایانی عمرش و در حالی که زندگی خودش محدود شده بود، برای پرورشگاهی در رشت کمک مالی می‌فرستاد و با بخشیدن زمین‌هایش به معلمان، آنان خانه‌های مستقل ساختند؛ مادرم به کتاب‌خانهٔ ملی رشت نیز کمک مالی می‌کرد. مادرم یک درمانگاه رایگان تأسیس کرد و ماهیانه دارو در اختیار آن می‌گذاشت؛ منزل شخصی‌اش را به ادارهٔ میراث فرهنگی داد تا ساختمان موزهٔ شهر رشت شود. مادرم در تهران به جمعیت راه‌نو پیوست و مسئول بخش هنری آن شد تا به زنان فقیر به‌ویژه زنان زندانی کمک کند؛ برای آنان وکیل می‌گرفتند و حقوق‌شان را پیگیری می‌کردند. هم‌چنین برای زندانیان بی‌سواد کتاب می‌برد و به آنان کمک می‌کرد تا سواد بیاموزند و به استقلال برسند؛ برای خدمت‌گزاران منزل نیز خانه خرید تا مستقل زندگی کنند. در دهه‌های پایانی عمر، مادرم با ادامهٔ خدمات خیریه در آمریکا، به پاس کارهای نیکوکارانه‌اش جایزهٔ خدمات اجتماعی دریافت کرد. داستان زندگی و نیکوکاری او در کتاب «آهنگ سرگذشت» منتشر شده است و زندگی مادرم، الگویی برای من و فرزندانم است، روحش در آرامش باشد.»

قدردانی از تلاش گران معرفی فهیمة اکبر

همچنین بخشی از این آیین به یادبود عبدالله اشرفی، نوازنده و از چهره‌های موسیقی ایران اختصاص داده شد و مهدی پسیان، نوازنده دربارهٔ فعالیت‌های اشرفی در حوزهٔ موسیقی و ضبط آثار خوانندگان از جمله فهیمة اکبر در دههٔ ۱۳۳۰ مطالبی را بیان کرد. در ادامهٔ این آیین، کلیپی با موضوع معرفی کتاب «اوخان» بخش شد. زندیاد فهیمة اکبر مجموعه‌ای از ترانه‌های گیلکی؛ آثار جهانگیر سرتیپ‌پور هنرمند، پژوهش‌گر و سیاست‌مدار گیلانی را در مجموعه‌ای با نام «اوخان» گردآوری کرد، این مجموعه به همراه نقاشی‌هایی از حسین محجوبی سال ۱۳۳۸ منتشر شد. حسین محجوبی، نقاش پیشکسوت در جشن یک‌صدوهشتمین

سریال ایرانی

این پنج خبیث مرموز!

درباره تبهکاران حرفه‌ای در روایت سریال **الگوریتم**

امید صبوری

گروه سینما، تئاتر و تلویزیون

سریال تلویزیونی «الگوریتم» به قسمت‌های پایانی خود نزدیک می‌شود و دیگر چیزی به مشخص شدن سرنوشت شخصیت‌های اصلی آن باقی نمانده است. سریالی که بازگشتی موفق برای بیژن میرباقری به عرصه کارگردانی تلویزیونی رقم زده و بخش قابل‌توجهی از جذابیت روایت خود را مدیون شخصیت‌های منفی چندلایه و مرموز است. شخصیت‌هایی که شاید در مواردی، گذشته‌های مشترک آنها را به هم مرتبط کرده اما موقعیت فعلی‌شان در متن روایت به‌صورت مستقل برای مخاطب درگیرکننده است؛ درباره پنج تبهکار اصلی این سریال، چه می‌دانیم؟ مگر می‌شود پای یک سریال پلیسی در میان باشد و سهمی برای جذابیت شخصیت‌های منفی روایت قائل شویم؛ اکثر روایت‌های مرتبط با پرونده‌های انتظامی و پلیسی، زمانی به اوج جذابیت می‌رسد که با دزدان و تبهکاران حرفه‌ای مواجه شویم. دزدانی که شاید نتوانیم نسبت به موقعیت آنها در دنیای واقعی، حس مثبت داشته باشیم اما گاهی می‌توانند تبدیل به کاراکترهایی محبوب در یک فیلم یا سریال شوند و مخاطب را با خود همراه می‌کنند. سریال «الگوریتم» به کارگردانی بیژن میرباقری که با فیلمنامه‌ای از آرش قادری این شش‌پا از شبکه سه پخش می‌شود، یکی از تازه‌ترین سریال‌های پلیسی در قاب تلویزیونی است که شخصیت‌های متعددی را تا به اینجا در متن روایت خود جان بخشیده است. از میان شخصیت‌های مختلف اما پنج چهره تبهکار که گاه در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند و گاه در تقابل با هم دست به طراحی نقشه‌های پیچیده می‌زنند، بیشتر در کانون توجه هستند.

مسعود مهدی زمین‌پرداز: سکانس معرفی‌اش در سریال، پای میز گرم و تغییر چهره بود. مسعود با بازی مهدی زمین‌پرداز از همان قسمت ابتدایی سریال «الگوریتم» در جایگاه شخصیت اصلی قرار داشت که نه فقط اجرای نقشه پیچیده سرقت از بانک را رقم زد که بعدتر تبدیل به حلقه اتصال دیگر شخصیت‌های مثبت و منفی در روایت شد. نام اصلی این شخصیت آریا اردستانی است که سال‌ها پیش خانواده‌اش راترک کرده و در همراهی با

اصلاح که گویی از دوستان خانوادگی‌شان بوده، تبدیل به یک خلافکار حرفه‌ای با زیست مخفیانه شده است. برای مسعود، هیچ چیز به اندازه نفع شخصی و سود مالی حائز اهمیت نیست و برای همین حرکت انفرادی را به هر مدل همکاری تیمی و گروهی ترجیح می‌دهد. او در مقطع بازگشت اصلاح با همان سمیر به کشور با او همراه می‌شود اما بعدتر متوجه می‌شود که به او هم نباید اعتماد می‌کرد و حالا بار دیگر تبدیل به یک ضدقهرمان تنها در داستان شده است. اجرای مهدی زمین‌پرداز در نقش مسعود (آریا) یکی از برگ‌های برنده سریال «الگوریتم» تا به اینجا بوده و بی‌شک سرنوشت این کاراکتر هم از مهم‌ترین کنجکاوی‌ها برای مخاطبان سریال است.

سمیرا امیرکاوه آهنین‌جان: مدام تغییر چهره می‌دهد و در نقش‌های مختلف فرو می‌رود اما همواره نگاهی پرکینه و سرشار از خیانت دارد؛ اصلاح که سال‌هاست با نام سمیر، فعالیت‌های پیچیده و تبهکارانه خود را در قالب یک شبکه گسترده اقتصادی پیش برده است، وقتی متوجه می‌شود که رفقای

کمیته حقیقت‌یاب می‌خواهیم

خانه سینما به رئیس قوه قضائیه نامه نوشت

این رسانه با نشر اکاذیب و استفاده از ادبیاتی که مصداق بارز «ترور شخصیت» است نه‌تنها حیثیت جامعه هنری را هدف قرار داده بلکه با طرح ادعاهایی نسنجیده، شائبه‌هایی خطرناک را علیه نهادهای انتظامی ایجاد کرده است. نوع روایت این خبرگزاری، تلویحاً و شاید ناخواسته، نیروی انتظامی و ضابطین قضایی را نه به‌عنوان مجریان بی‌طرف قانون بلکه به‌عنوان «عوامل اجرایی یک شخص بانفوذ» و ابزاری برای تسویه‌حساب‌های شخصی قلمداد کرده است؛ که به‌نظر می‌رسد، نیازمند پیگیری و برخورد قاطع قضایی است. لذا با عنایت به ابهامات موجود در انگیزه و شیوه اجرای این عملیات و همچنین روایت‌های متناقض منتشر شده، خانه سینما درخواست دارد: مقرر فرمایید «کمیته‌ای ویژه و مستقل» جهت کشف حقیقت و روشن شدن ابعاد پنهان این ماجرا تشکیل و نتایج آن منتشر گردد. تأکید مؤکد ما بر این رسیدگی دقیق، نه از سر طلب امتیاز برای قشر هنرمند بلکه از آن‌روست که معتقدیم این پرونده، آزمونی بزرگ برای صیانت از حقوق شهروندی است. ما بر این باوریم که اگر حقوق چهره‌های شناخته شده این‌چنین سهل‌انگارانه پامال شود یا دستمایه بازی‌های رسانه‌ای قرار گیرد، امنیت و آبروی «مردم بی‌صدا و گمنام» این سرزمین که دست‌شان به‌جایی نمی‌رسد، در مخاطره‌ای جدی‌تر خواهد بود. دفاع ما از همکاران‌مان، فریادی برای حراست از حریم امن تمام شهروندان ایرانی است. پیشاپیش از دستور قاطع حضرت‌عالی برای شفاف‌سازی و اجرای عدالت سپاسگزاریم.

صبح روز گذشته همایون اسعدیان، مدیرعامل خانه سینما در نشست خبری درباره دستگیری تعدادی از بازیگران گفت: ما امروز نامه سرگشاده‌ای به آقای اژه‌ای رئیس قوه قضائیه نوشتیم و این مسئله را مطرح کردیم. طبق پیگیری‌های ما، دستگیری بازیگران یک برنامه سیستمی نبود بلکه یک حرکت آتش به اختیار بود و تعدادی از دوستان بازیگر ما در یک مهمانی شخصی بازداشت می‌شوند. چیزی که متأسفانه در ادامه این مسئله پیش می‌آید، غم‌انگیز است. چرا وقتی بحث زمین‌خواری و اختلاس پیش می‌آید، نام اسامی را اعلام نمی‌کنند اما به فاصله دو روز بعد از اتفاق یک رسانه رسمی، نام بازیگران را اعلام کرد.

وی تأکید کرد: متأسفانه یکی از خبرگزاری‌ها با حضور دو خبرنگار تماماً اطلاعات غلط دادند و حیثیت بازیگر خانم و خانواده‌اش را بردند. در این مورد باید اعلام جرم شود. با چه سند و مدرکی آبروی یک هنرمند را می‌برند؟ من از سیاست‌های زرد گلایه ندارم اما از رسانه‌های رسمی درخواست دارم که یک‌سری مسائل را رعایت کنند. در این چند وقت یک هنرمند را مخبر اعلام کردند که حتی در خانواده و نزد همکارانش نیز بی‌آبرو شده است.

مدیرعامل خانه سینما بیان کرد: اگر دو هفته بابت واکنش به این اتفاق صبر کردیم به این دلیل بود که ابعاد مختلف مسئله را بررسی کنیم. تمام حرف‌هایی که آن خبرگزاری در آن برنامه مطرح کرد، دروغ محض است. سینما، مرغ عروسی و عزاست و پراحتی به آن حمله می‌کنند اما قصد داریم که این مسئله را پیگیری کنیم.

در پی شبهات به‌وجود آمده در ماجرای بازداشت غیرمعمول و عجیب تعدادی از هنرمندان و سوء عملکرد برخی رسانه‌ها که منجر به هتک حرمت افراد و تشویش اذهان عمومی شده است، خانه سینما طی نامه‌ای سرگشاده از رئیس محترم قوه قضائیه خواست با تشکیل کمیته حقیقت‌یاب مستقل، ابعاد پنهان این ماجرا را روشن کرده و جهت تئویر افکار عمومی جامعه و هنرمندان حقایق به‌طور شفاف منتشر شوند.

در بخش ابتدایی این نامه که خطاب به حجت‌الاسلام‌المسلمین محسنی‌اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه نوشته شده، جامعه اصناف سینمای ایران (خانه سینما) با اعلام نگرانی نسبت به بازداشت اخیر جمعی از سینماگران در یک دوره‌ی، مدعی کذب بودن اتهامات مطرح شده در برخی رسانه‌ها و وجود پیچیدگی‌ها و ابهامات در روند پرونده مربوط به آن شده و ورود مستقیم و عالی‌ترین سطح نظارتی قوه قضائیه را خواستار شده است.

نویسندگان این نامه که به امضای محمد مهدی عسگرپور، رئیس هیأت‌مدیره خانه سینما و همایون اسعدیان، مدیرعامل خانه سینما رسیده است، مدعی «برخی رفتارهای غیرقانونی و دور از شئون اخلاقی» از سوی ضابطین درگیر در ماجرا شده‌اند.

خانه سینما معتقد است که «رویکرد رسانه‌ای مخرب و غیرمسئولانه» به‌ویژه از سوی یک خبرگزاری «با نشر اکاذیب و استفاده از ادبیاتی که مصداق بارز «ترور شخصیت» است نه‌تنها حیثیت جامعه هنری را هدف قرار داده بلکه با طرح ادعاهایی نسنجیده، شائبه‌هایی خطرناک را علیه نهادهای انتظامی ایجاد کرده است».

نویسندگان این نامه همچنین مدعی هستند: نوع روایت این خبرگزاری، تلویحاً و شاید ناخواسته، نیروی انتظامی و ضابطین قضایی را نه به‌عنوان مجریان بی‌طرف قانون بلکه به‌عنوان «عوامل اجرایی یک شخص بانفوذ» و ابزاری برای تسویه‌حساب‌های شخصی قلمداد کرده است.

در این نامه آمده است: ریاست محترم قوه قضائیه جناب حجت‌الاسلام‌المسلمین آقای محسنی‌اژه‌ای با سلام و احترام؛ جامعه اصناف سینمای ایران (خانه سینما) ضمن ابراز نگرانی عمیق نسبت به واقعه اخیر بازداشت جمعی از سینماگران در یک دوره‌ی خصوصی به استحضار می‌رساند که اظهارات و روایت‌های واصله حاکی از کذب بودن اکثر اتهامات مطرح شده در رسانه‌ها و وجود پیچیدگی‌ها و ابهامات نگران‌کننده‌ای در روند این پرونده است که ورود مستقیم عالی‌ترین سطح نظارتی قوه قضائیه را می‌طلبد. جناب آقای رئیس؛ در کنار اصل واقعه که به قرار اطلاع، بسیار قابل تأمل و همراه با ابهامات فراوان است، ظاهراً برخی رفتارها از سوی ضابطین پرشمار درگیر در ماجرا، غیرقانونی و بسیار دور از شئون اخلاقی بوده که موجب تشویش اذهان عمومی و تکدر خاطر اهالی فرهنگ شده است. از سوی دیگر، رویکرد رسانه‌ای مخرب و غیرمسئولانه، به‌ویژه گزارش‌های منتشره از سوی «خبرگزاری فارس» نیز غیرقابل گذشت است.

مقاومت یکی از زنان شاغل در آنجا مواجه شدم.»

در ادامه بخش‌هایی از مستند «نامه‌هایی از آمریکا» با روایتی از زندگی فهیمه اکبر به کارگردانی نظام منوچهری پخش شد و توسط کارگردان مورد بررسی قرار گرفت.

یادبود نجمه شمس

بخش دیگری از این آیین به یادبود نجمه شمس‌بخش، دختر ایران‌گرد، کوهنورد و دوچرخه‌سوار اختصاص داشت که در نخستین روز جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی علیه کشورمان به شهادت رسید. چاپ چهارم کتاب «آهنگ سرگذشت» نیز از سوی نویسنده به او تقدیم شده است. در این بخش، کلیبی از نجمه شمس‌بخش پخش شد و مادرش برای دریافت تندیس سرو به روی صحنه آمد. محمدرضا اسدزاده، عضو شورای سردبیری خبرآنلاین و از برگزارکنندگان این آیین درباره نکوداشت شمس‌بخش گفت: «او ایران‌گرد، کوهنورد و دوچرخه‌سوار و به دنبال نوع‌دوستی، صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز بود، فهیمه اکبر نیز به دنبال صلح بود به همین خاطر نکوداشت شمس‌بخش در این برنامه انتخاب شد، این گفت‌وگو نه سیاسی است و نه صرفاً فرهنگی - هنری بلکه ریشه‌ای ایرانی دارد.

معصومه جوادی‌نسب، نویسنده کتاب «آهنگ سرگذشت» و از دوستان نجمه شمس‌بخش هم گفت: «نجمه همواره لبخند بر صورتش داشت و دوست داشت با همه گفت‌وگو کند و این تأثیر تربیت والدینش است. او سعی می‌کرد همچون فهیمه اکبر گفت‌وگو و فرهنگ صلح را ترویج کند و در چاپ چهارم کتاب هم به این موضوع اشاره کردم.» گروه موسیقی «جوما» در بخش پایانی این آیین، ترانه‌های فهیمه اکبر و جهانگیر سرتیپ‌پور در جنگ جهانی دوم و اشغال گیلان را اجرا کرد.

سال‌روز تولد فهیمه اکبر، توضیحاتی درباره هم‌کاری با این هنرمند ارایه کرد و گفت: «ایران سرزمینی است که برای زن ارزش بسیاری قائل است و از برگزارکنندگان این برنامه و ارج نهادن به باتوان قدردانی می‌کنم.» در این آیین هم‌چنین از شادی پیروزی، مدیر انتشارات ایلیا برای انتشار نخستین کتاب آشیزی گیلان با عنوان «طباخی گیلان» و چاپ دوم کتاب «اوخان» اثر فهیمه اکبر، نویسندگان، روزنامه‌نگاران و فعالان هنری گیلانی؛ کوروش رنجبر (نویسنده نخستین مقاله درباره اکبر)، پیمان برنجی، ابراهیم مروجی و امین حقره که از تلاش‌گران پشت‌ناز در معرفی فهیمه اکبر در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ بوده‌اند با اهدای نماد سرو، درخت مورد علاقه فهیمه اکبر و مینیاتورهای سه‌زبانه از آثار حسین بهزاد، قدردانی شد.

روایت غزل شاکری از ایفای نقش فهیمه اکبر

در بخش دیگری از این آیین، غزل شاکری بازیگر و خواننده درباره ایفای نقش فهیمه اکبر در سریال «خاتون» گفت: «بسیار خوشحالم که نقش فهیمه اکبر را در این سریال ایفا کردم و ایفا کردن این نقش هم سخت بود. فهیمه اکبر بودن خیلی کار آسانی نیست قطعاً من هر چقدر تلاش کرده باشم زنی از جنس قدرت و هنر را به نمایش بگذارم همچون او نمی‌شود. سال گذشته به همراه همسر و دوستی برای رونمایی از کتاب «آهنگ سرگذشت» به رشت سفر کردم و به موزه ملی رشت رفتم؛ موزه‌ای که زمانی خانه فهیمه اکبر بود تا با داستان زندگی خانم اکبر آشنا شوم. خانه‌ها داستان‌هایی دارند که با شنیدن‌شان انسان‌ها بهتر می‌شوند و از آشنایی با خانم اکبر و حضور در این فضا، احساس رضایت داشتم و دوست دارم بیشتر با این شخصیت آشنا شوم. حین بازدید از موزه ملی رشت احساس می‌کردم لازم است، یاد فهیمه اکبر را با آوازخوانی در همان مکان زنده نگه دارم اما با

سابقش باعث و بانی لو رفتن فعالیت‌هایش شده‌اند به کشور بازمی‌گردد تا علاوه بر انتقام تا حد ممکن جلوی ضرر بیشتر را بگیرد. مسیر ابتدا به مسعود که او را شاگرد خود در عرصه دزدی می‌داند، نزدیک می‌شود و بعدتر اما به او هم اعتماد نمی‌کند و مسیرش از او جدا می‌شود. امیرکاوه آهینی‌جان که اساساً از بازیگران گزیده‌کار در قاب تلویزیون محسوب می‌شود، اجرایی پراثری و پیادماندنی در نقش «مسیر» دارد و احتمالاً تا سال‌ها به پشتوانه همین کاراکتر در حافظه مخاطبان سینما، شناخته شود. تقابل او با عماد و صدور دستور قتل او در کنار دورخیزش برای همدستی با هرمز مسعودی برای انتقام از مهرداد، در قسمت‌های اخیر، شرارت او را به اوج رسانده است.

ساغر علیراده: بهار قاسمی: هر چند از همان قسمت‌های ابتدایی، او را به‌عنوان چهره‌ای رموز شناختیم اما با رقم خوردن ماجرای سرقت از صندوق امانات بانک، او در موقعیت یکی از قربانیان قرار گرفت. اسناد و مدارکی که او در صندوق شخصی‌اش پنهان کرده بود، ردونشانی از گذشته‌هایی داشت که طبیعتاً کشف آنها از سوی پلیس، موقعیت او را به خطر انداخت. ساغر علیراده حالا فراتر از مدیر یک هلدینگ اقتصادی به مهره‌ای تعیین‌کننده در چرخه یک فساد عظیم مالی تبدیل شده است. او که در مسیر پیشرفت داستان متوجه شده‌ایم به‌واسطه انگیزه نجات فرزندش، تن به همکاری و همدستی با مهرداد داده حالا از هر طرف در معرض تهدید است و در عین حال خودش هم چیزی از رقبای تبهکارش کم ندارد. ساغر به‌شدت تحت‌نظر پلیس است و انقدر ابهامات درباره موقعیت فعلی و

گذشته‌اش پرشمار شده که مأموران او را به چشم یکی از سرنخ‌های اصلی حل معماهای خود زیر نظر دارند. رابطه سودجویانه ساغر و حمید هم یکی از داستان‌های فرعی سریال است که در قسمت‌های اخیر به مرحله بحرانی رسیده و دست هر دو طرف برای یکدیگر باز شده است. بهار قاسمی در نقش ساغر علیراده یکی از پرجالش‌ترین تجربه‌های بازیگری خود را پشت سر می‌گذارد.

مهرداد: پیام احمدی‌نیا: هر چند در قسمت‌های ابتدایی «الگوریت» فقط نامش را می‌شنیدیم اما حالا تبدیل به یکی از پایه‌های اصلی روایت سریال شده است. مهرداد سبحانی سال‌ها پیش به جرم جعل عنوان، حمل سلاح و کلاهبرداری به ۱۲ سال حبس محکوم شده بود و بعد از آزادی برای جبران گذشته و فرار از دست باند تبهکارانی که خرده‌حسابی با آنها داشت با یک تصادف ساختگی از معرکه می‌گریزد. او ابتدا ساکن اسپانیا بود و به‌واسطه همسرش یعنی ساغر علیراده، اتفاقات داخل ایران را برای توسعه سرمایه‌اش مدیریت می‌کرد اما از جایی به بعد خود به میدان آمد. پیام احمدی‌نیا ایفاگر نقش مهرداد است که در میان همدستانش به دانش معروف است. احمدی‌نیا به‌خوبی توانسته است این کاراکتر رموز و در عین حال مخوف را به تصویر بکشد، تبهکاری که ابایی از حذف و کشتن آدم‌هایی که پیش‌رویش قرار می‌گیرند، ندارد و در عین حال تسلط و ویژه‌ای بر همه اتفاقات پیرامون خود دارد. آنچه بیش از دیگر اتفاقات، ذهن او را دیگر کرده و به‌فکر انتقام انداخته، اجرای نقشه سرقت از بانک توسط مسعود است، نقشه‌ای که مهرداد طراح اصلی آن بوده است.

هرمز مسعودی: سعید شریف: تازه‌نفس‌ترین تبهکار در روایت «الگوریت» محسوب می‌شود؛ هرمز مسعودی تا به اینجا حضوری کوتاه در داستان داشته اما ارتباطی که با گذشته کاراکترهای اصلی دارد به‌وضوح نشان از پرننگ‌تر شدن موقعیتش در ادامه روایت دارد. او یک قاچاقچی حرفه‌ای است و به همین دلیل هم مسیر برای آب کردن قطعه الماسی که از عماد سرقت کرده‌اند، سراغ او می‌رود. هرمز اما داستان دیگری هم دارد و انگیزه‌اش برای همراهی با سمیر به یک هدف مشترک بازمی‌گردد؛ او به‌دنبال انتقام از مهرداد است. مهرداد که سال‌ها پیش برای فرار از دست طلبکاران و رفقای سابق، نقشه یک تصادف ساختگی را طراحی کرده و خودش را به‌عنوان متوفی جا زده بود، جنازه فرد دیگری را سوزاند تا در صحنه تصادف همه را به اشتباه بیندازد. حالا مشخص شده که آن جنازه مربوط به برادر هرمز بوده و همین کافی است تا ورود هرمز به داستان «الگوریت» همراه با یک کینه عمیق باشد. سعید شریف که پیش‌تر او را در نقش یک جوان شیعه و عاشق‌پیشه در سریال «عشق کوفی» دیده بودیم حالا در تجربه‌ای تازه ایفای نقش این قاچاقچی حرفه‌ای را برعهده گرفته و تا به اینجا حضوری گرم و توجه‌برانگیز در سریال داشته است.

بازار سهام

سهام پر قدرت

دلار چگونه بازار سهام را به تکاپو واداشت؟

نسرین خدادادی

گروه اقتصاد

دیروز بورس تهران در ادامه روند صعودی روزهای اخیر یکی از پرقدرت‌ترین روزهای معاملاتی خود را پشت سر گذاشت و هر دو شاخص اصلی بازار بازدهی قابل توجهی را به ثبت رساندند. فضای کلی معاملات نشان می‌داد که جریان تقاضا با قدرت بیشتری نسبت به عرضه ظاهر شده و اعتماد نسبی به بازار در حال تقویت است.

شاخص کل بورس با رشد ۵۴ هزار و ۲۵۳ واحدی معادل ۱.۵۵درصد، در سطح ۳ میلیون و ۵۶۱ هزار و ۴۷۸ واحد ایستاد و بار دیگر برتری خریداران در نمادهای بزرگ و شاخص‌ساز را به نمایش گذاشت. در کنار آن، شاخص کل هم‌وزن نیز با افزایش ۱۴ هزار و ۸۷۰ واحدی معادل ۱.۵۱ درصد از سطح مهم یک میلیون واحد عبور کرد و در عدد یک میلیون و ۴۴ هزار واحد قرار گرفت. عبور هم‌زمان هر دو شاخص از سطوح مهم تکنیکال، نشانه‌ای روشن از صعودی بودن کلیت بازار و مشارکت فعال‌تر نمادهای کوچک و متوسط در موج اخیر رشد است. این ارقام تأیید می‌کند که دیروز جریان تقاضا تنها محدود به چند نماد خاص نبوده و بخش قابل‌توجهی از بازار، به‌ویژه شرکت‌های کوچک‌تر، همگام با بزرگان بازار وارد فاز صعودی شده‌اند؛ موضوعی که از دید فعالان بازار، نشانه‌ای مثبت از پایداری احتمالی روند محسوب می‌شود. ارزش معاملات سهام، حق تقدم و صندوق‌های سهامی دیروز به حدود ۱۴ هزار و ۴۴ میلیارد تومان رسید که در مقایسه با میانگین هفته گذشته، رشد محسوسی را نشان می‌دهد. حجم معاملات نیز با ثبت بیش از ۳۷ میلیارد سهم، تصویر روشنی از افزایش مشارکت و حضور فعال معامله‌گران در بازار ارائه کرد.

بررسی داده‌های مربوط به نقدینگی نشان می‌دهد، سرنانه خرید حقیقی‌ها در معاملات دیروز به ۷۶.۶ میلیون تومان رسیده در حالی که سرنانه فروش آنها ۵۲.۶ میلیون تومان ثبت شده است. برآیند این ارقام نسبت قدرت خرید ۱.۴۶ واحدی را نشان می‌دهد که به‌وضوح حکایت از برتری خریداران حقیقی در جریان معاملات دیروز دارد. همچنین ورود ۱ هزار و ۳۹۸ میلیارد تومان پول حقیقی به بازار سهام ثبت شد که یکی از بالاترین سطوح ورود نقدینگی در دو هفته اخیر محسوب می‌شود و می‌تواند، نشانه‌ای از افزایش خوش‌بینی سرمایه‌گذاران نسبت به آینده کوتاه‌مدت بازار باشد. در نقطه مقابل، صندوق‌های درآمد ثابت با خروج ۴۷۸ میلیارد تومان نقدینگی مواجه شدند؛ موضوعی که نشان می‌دهد، بخشی از سرمایه‌ها با کاهش جذابیت گزینه‌های کم‌ریسک در حال حرکت به سمت بازار سهام و پذیرش ریسک بیشتر هستند. در دادوستدهای دیروز ۷۱۲ نماد در محدوده مثبت و تنها ۱۱۸ نماد در محدوده منفی معامله شدند که این نسبت، تصویری بسیار مطلوب از وضعیت کلی بازار ارائه می‌دهد. در بخش سفارش‌ها نیز ارزش سفارش‌های خرید به حدود ۲ هزار و ۵۱۶ میلیارد تومان رسید، در حالی که ارزش سفارش‌های فروش تنها ۵۰۶ میلیارد تومان بود. اختلاف قابل توجه بیش از ۵ برابری میان سفارش‌های خرید و فروش، بیانگر تداوم جریان ورود نقدینگی و انتظارات صعودی معامله‌گران است. تعداد صف‌های خرید نیز به ۲۹۵ نماد افزایش یافت و در مقابل تنها ۲۴ نماد با صف فروش مواجه بودند. این وضعیت حاکی از آن است که بازار دیروز با فشار فروش بسیار محدودی روبه‌رو بوده و تقاضا در اغلب صنایع دست بالا را داشته است. در معاملات روز گذشته (سه‌شنبه)، ارزش معاملات بازار حدود ۱۲ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان بود که در مقایسه با دیروز رقم کمتری به شمار می‌آید. همچنین ورود پول حقیقی در روز گذشته تنها ۳۲۸ میلیارد تومان ثبت شده بود که مقایسه آن با ورود نزدیک به ۱.۴ هزار میلیارد تومان دیروز نشان می‌دهد، قدرت جریان نقدینگی بیش از چهار برابر افزایش یافته است. همزمانی رشد ارزش معاملات، افزایش ورود پول حقیقی و عبور شاخص هم‌وزن از سطح یک میلیون واحد، سیگنال‌های مثبتی برای تحلیلگران و فعالان بازار محسوب می‌شود. این عوامل می‌توانند نشانه‌ای از بازگشت تدریجی اعتماد سرمایه‌گذاران و تقویت انتظارات مثبت نسبت به روند معاملات در روزها و هفته آینده باشند. در مجموع، بازار سهام دیروز تصویری از یک صعود قدرتمند و نسبتاً همگانی را به‌نمایش گذاشت. رشد چشمگیر ارزش معاملات، ورود قابل توجه نقدینگی، برتری محسوس نمادهای مثبت و افزایش تعداد صف‌های خرید نسبت به صف‌های فروش همگی بیانگر افزایش امیدواری معامله‌گران به تداوم روند صعودی بازار در کوتاه‌مدت است؛ هرچند پایداری این روند همچنان به متغیرهای کلان اقتصادی، سیاست‌گذاری‌ها و رفتار نقدینگی در روزهای آینده وابسته خواهد بود.

توسعه

بررسی تحولات اقتصادی

قله هوش

چرا سرمایه گذاری در هوش مصنوعی حیاتی است؟

امیر شکاری

تحلیلگر اقتصاد

هوش مصنوعی نه یک گزینه بلکه یک ضرورت استراتژیک و حیاتی برای آینده ایران است. در جهانی که فناوری با سرعتی بی‌سابقه تمامی ابعاد زندگی بشر را دگرگون می‌کند، کشورهایی که بتوانند هوش مصنوعی را به‌طور مؤثر در اقتصاد، صنعت، آموزش و حکمرانی خود ادغام کنند، در دهه‌های آینده جایگاه برتری در نظام جهانی خواهند داشت. ایران با دارا بودن ظرفیت علمی بالا، نیروی انسانی جوان و متخصص و بازار داخلی قابل توجه، پتانسیل بی‌نظیری برای تبدیل شدن به قطب هوش مصنوعی در منطقه دارد اما این پتانسیل تنها در صورتی قابل بهره‌برداری است که سیاست‌گذاری و حکمرانی در این حوزه به سرعت اصلاح شود.

ایران در یک نقطه تاریخی حساس قرار دارد. هوش مصنوعی در حال تبدیل شدن به فناوری تعیین‌کننده قرن بیست‌ویکم است؛ فناوری که نه‌تنها اقتصاد و صنعت را متحول می‌کند بلکه نظم قدرت، آموزش، امنیت ملی و ظرفیت‌های رقابتی کشورها را نیز دگرگون می‌کند. کشورهایی که در این حوزه پیش‌تاز باشند نه‌تنها اقتصادهای پیشرفته‌تر و مقاوم‌تر

خواهند داشت بلکه نقش‌آفرین اصلی در تعیین آینده بشریت و جهت‌گیری‌های جهانی خواهند بود. این واقعیت نشان می‌دهد که هوش مصنوعی به هیچ‌عنوان یک انتخاب لوکس یا یک فناوری جنبی نیست بلکه یک ضرورت ملی است که ایران اگر آن را به تأخیر بیندازد، در معرض خطر از دست دادن فرصت تاریخی قرار خواهد گرفت.

با این حال، ساختارهای فعلی حکمرانی هوش مصنوعی در ایران با چالش‌های بنیادین مواجه است. تناقضات در اسناد بالادستی، موازی‌کاری نهادی، عدم هماهنگی بین نهادهای تصمیم‌گیر و حاشیه‌نشینی بخش خصوصی، ضعف در اجرا و فقدان برنامه‌ریزی عملیاتی، می‌توانند فرصت تاریخی هوش مصنوعی را به تهدیدی بزرگ تبدیل کنند. درحالی که کشورهای رقیب منطقه‌ای مانند امارات متحده عربی، عربستان سعودی و ترکیه با سرعت بالا در حال سرمایه‌گذاری‌های عظیم، جذب استعدادهای جهانی و پیاده‌سازی حکمرانی کارآمد هستند، ایران در صورتی که اصلاحات ساختاری را به تأخیر بیندازد، نه‌تنها از رقابت آن با جهان به‌طور قابل‌توجهی عمیق‌تر و کشور از مزایای انقلاب هوش مصنوعی محروم خواهد شد.

با این حال، ایران هنوز فرصت‌های ارزشمندی برای پیشرفت دارد. نیروی انسانی جوان و متخصص، تجربه قابل

دیدگاه:تحلیل اقتصادی

علیه بانکداری خصوصی

چرا برخی سیاستمداران دنبال انحلال بانک‌های خصوصی هستند؟

سعید مشهوری

گروه اقتصاد

اظهارنظر اخیر رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام که گفته «کل سیاست تشکیل بانک‌های خصوصی ۱۰۰ درصد غلط بود» اگرچه با ادبیات تند و قاطع بیان شده اما میان سیاستمداران اصولگرا، مدافعانی دارد. هرچند اقتصاددانان می‌گویند این سخنان از نظر کارشناسی و اقتصادی صحیح نیست و نیاز به بررسی دقیق دارد. ضمن اینکه به عقیده بانکداران، این سخن با واقعیت‌های تاریخی و عملکردی نظام بانکداری خصوصی در ایران همخوانی ندارد و نمی‌تواند مبنای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی صحیح باشد. برخی سیاستمداران استدال می‌کنند که بخش مهمی از تورم فعلی ناشی از خلق پول توسط بانک‌های خصوصی است و تأسیس این بانک‌ها از ابتدا اشتباه بوده است. به باور آنها

توجه در فناوری اطلاعات، قدرت علمی بالای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و بازار داخلی گسترده، سرمایه‌های ارزشمندی هستند که اگر به‌طور هماهنگ بسیج شوند، می‌توانند کشور را به جایگاه شایسته خود در عرصه هوش مصنوعی برسانند. بخش خصوصی ایران، حتی با وجود محدودیت‌ها و موانع موجود، نشان داده است که توانایی نوآوری و تولید محصولات رقابتی را دارد. شرکت‌هایی مانند دیوار، دیجی کالا، اسنپ، کافه‌بازار و ده‌ها نمونه موفق دیگر، اثبات کرده‌اند که بخش خصوصی ایران می‌تواند در شرایط مناسب نه‌تنها نوآوری کند بلکه بازارهای داخلی و حتی منطقه‌ای را تسخیر نماید. این شرکت‌ها نمونه‌هایی روشن از ظرفیت بالقوه بخش خصوصی

در زمینه فناوری‌های پیشرفته هستند و اگر حکمرانی هوش مصنوعی کشور به‌گونه‌ای اصلاح شود که این ظرفیت‌ها به رسمیت شناخته شوند و حمایت قانونی و مالی کافی از آنها صورت گیرد، ایران می‌تواند به سرعت جایگاه خود را در منطقه و حتی جهان تثبیت کند.

دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی ایران نیز با تولید هزاران مقاله علمی در سال، قدرت علمی چشمگیری از خود نشان داده‌اند. با وجود این، شکاف میان تولید علم و کاربرد عملی آن همچنان قابل توجه است. بسیاری از یافته‌های پژوهشی بدون تجاری‌سازی و انتقال فناوری باقی می‌مانند و بخش خصوصی نیز در بسیاری از مواقع به دلیل نبود چارچوب قانونی و حمایت‌های مؤثر، امکان استفاده از این ظرفیت‌ها را ندارد. اگر این شکاف با مکانیزم‌های عملیاتی و حمایت‌های مالی مناسب پر شود، ایران می‌تواند به سرعت از تولید علم به کاربرد عملی برسد و زمینه ایجاد نوآوری‌های فناورانه، شرکت‌های دانش‌بنیان و اشتغال گسترده را فراهم آورد. نسل جوان ایران نیز یکی از بزرگ‌ترین سرمایه‌های ملی در حوزه هوش مصنوعی است. هزاران دانش‌جوی ایرانی در دانشگاه‌های معتبر جهان در رشته‌های مرتبط با هوش مصنوعی و فناوری‌های پیشرفته تحصیل می‌کنند و بسیاری از آنها آمادگی بازگشت به کشور و کمک به توسعه ملی را دارند، مشروط بر اینکه شرایط مناسب، محیط رقابتی سالم و فرصت‌های واقعی برای مشارکت فراهم

شود. این اشتیاق و توانمندی جوانان همراه با قدرت علمی دانشگاه‌ها و تجربه عملی شرکت‌های خصوصی، می‌تواند ایران را به سرعت به قطب هوش مصنوعی در منطقه تبدیل کند به شرطی که حکمرانی کارآمد و برنامه‌ریزی استراتژیک وجود داشته باشد.

آنچه در حال حاضر کم است، حکمرانی مؤثر و یکپارچه است. حکمرانی که به‌جای ایجاد موانع، مسیر را هموار کند؛ به‌جای تصدی‌گری، نقش تسهیل‌گری داشته باشد؛ به‌جای حذف بخش خصوصی، آن را به‌عنوان شریک اصلی بپذیرد؛ به‌جای پراکندگی و موازی‌کاری، هماهنگی و یکپارچگی ایجاد کند؛ و به‌جای سیاست‌های کاغذی و غیرقابل اجرا بر عملیات‌سازی و اجرا تمرکز کند. اصلاح حکمرانی هوش مصنوعی در ایران نه یک گزینه بلکه یک ضرورت ملی و استراتژیک است. این اصلاح، نه‌تنه برای توسعه صنعت هوش مصنوعی حیاتی است بلکه برای آینده اقتصادی، علمی و قدرت ملی کشور اهمیت غیرقابل انکاری دارد.

هوش مصنوعی در حال شکل‌دهی به نظم جهانی جدید است و ایران باید تصمیم بگیرد که آیا می‌خواهد در این نظم نقشی فعال و مؤثر داشته باشد یا صرفاً مصرف‌کننده‌ای منفعل باشد. هر روز تأخیر در اصلاح ساختارها، رفع تناقضات، هماهنگی نهاده‌ها و مشارکت

بخش خصوصی، شکاف ایران با جهان را عمیق‌تر می‌کند و فرصت‌های تاریخی را از دسترس خارج می‌کند. اما اگر اراده سیاسی برای اصلاح وجود داشته باشد، اگر تجربیات موفق جهانی مطالعه و اقتباس شوند و اگر تمام ذی‌نفعان در یک تلاش ملی هماهنگ و یکپارچه همکاری کنند، ایران می‌تواند نه تنها عقب‌ماندگی را جبران کند بلکه به یکی از قدرت‌های منطقه‌ای در هوش مصنوعی تبدیل شود و سهم خود را از انقلاب فناورانه جهانی تضمین کند.

راه پیش‌رو دشوار است اما غیرممکن نیست. آینده ایران در عصر هوش مصنوعی به تصمیماتی بستگی دارد که امروز اتخاذ می‌شوند. ایران می‌تواند موفق شود اما تنها در صورتی که حکمرانی کارآمد، مشارکتی و عملیاتی را در پیش گیرد، بخش خصوصی را به‌عنوان شریک اصلی بپذیرد و تمام ظرفیت‌های علمی، فناورانه و انسانی کشور را به‌صورت هماهنگ بسیج کند. این گزارش به مثابه آخرین زنگ خطر است؛ اگر امروز اقدام نکنیم، فردا دیگر فرصت جبران وجود نخواهد داشت. اگر امروز متحد و هماهنگ نباشیم، فردا پراکنده و آسیب‌پذیر خواهیم بود و اگر امروز به بخش خصوصی اعتماد نکنیم، فردا هیچ بازبگر قدرتمندی برای تحقق اهداف ملی باقی نخواهد ماند. ایران اکنون در آستانه تاریخی قرار دارد و تنها با اراده، تصمیم قاطع و حکمرانی هوشمند می‌تواند، آینده خود را در عصر هوش مصنوعی تضمین کند.

سیاستمداران به‌دنبال ملی‌سازی یا کاهش فعالیت بانک‌های خصوصی هستند، اقتصاددانان هشدار می‌دهند که چنین اقداماتی می‌تواند، ثبات اقتصادی را به خطر اندازد و مانع توسعه بازار مالی کشور شود. واقعیت این است که مسیر آینده بانکداری ایران بستگی مستقیم به تصمیمات دولت، مجلس، سیاست‌های بانک مرکزی و میزان مشارکت بخش خصوصی دارد.

سوال اساسی این است که آیا ایران مسیر ملی‌سازی کامل بانک‌ها را ادامه خواهد داد یا راه میانه‌ای برای اصلاح و نظارت کارآمد بر بانک‌های خصوصی انتخاب خواهد شد؟ پاسخ به این پرسش تعیین‌کننده سلامت نظام مالی کشور، مدیریت نقدینگی، ثبات اقتصادی و قدرت خرید مردم خواهد بود. هر تصمیمی در این زمینه نه‌تنها بر بانک‌ها بلکه بر کل اقتصاد ایران تأثیرگذار است و پیامدهای آن تا سال‌ها باقی خواهد ماند. بنابراین سخن اخیر رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، اگرچه از نظر سیاسی پررنگ است از منظر اقتصادی و کارشناسی نادرست است. تحلیل تاریخی و تجربی نشان می‌دهد که بهترین مسیر برای نظام بانکی ایران، نه حذف کامل بانک‌های خصوصی بلکه اصلاح حکمرانی، نظارت کارآمد و هماهنگی میان بانک‌های دولتی و خصوصی است تا ضمن حفظ ثبات اقتصادی، ظرفیت‌های تولید، نوآوری و خدمات‌رسانی ارتقا یابد. به عبارت دیگر، اشتباه سیاستی از ابتدا در «محدودسازی یا حذف رقابت» نهفته است نه در وجود بانک‌های خصوصی به‌عنوان بخشی از نظام بانکی.

شیر ژیان!

قیمت لبنیات روزانه گران می‌شود و نظارتی بر آن نیست

گروه اجتماعی: بازار محصولات لبنی ایران این روزها صحنه یک چرخه معیوب است که در آن افزایش‌های روزانه قیمت، نتهتها مصرف‌کنندگان را در سردرگمی کامل فرو برده بلکه انگیزه‌های سودجویانه را در حلقه تولید به اوج رسانده است. گزارش‌های میدانی از جهش‌های مکرر قیمت ماست و پنیر خبر می‌دهند تا جایی که این تغییرات با فاصله‌های دو یا سه روزه اعمال می‌شوند و عملاً مفهوم قیمت مصوب را بی‌معنا کرده‌اند. اما فاجعه اصلی در حوزه کلان رخ داده؛ آنجا که رئیس اتحادیه فرآورده‌های لبنی اعلام می‌کند، سرانه مصرف شیر از ۱۳۰ کیلوگرم در سال ۱۳۸۹ به حدود ۵۰ کیلوگرم در سال‌های اخیر سقوط کرده است. این کاهش ۸۰ کیلویی در یک دهه، نشان می‌دهد که سفره بیش از ۴۰ میلیون نفر از دهک‌های درآمدی پایین، قربانی تعارض منافع و سوءمدیریت در سیاست‌های تجاری و نظارتی شده است.

تقاطع بحران نهاده‌ها و منافع تولیدکننده

در تحلیل ریشه‌های این بحران، نمی‌توان تنها به سوءمدیریت دولتی در زمینه نهاده‌ها بسنده کرد، هرچند که اولین ضربه را سیاست‌های ارزی ناکارآمد وارد کرده است. مشکلات در تأمین نهاده‌های دامی یا ارز ترجیحی و ناچاری دامداران به تأمین خوراک از بازار آزاد، هزینه تمام شده شیر خام را با جهشی شدید مواجه کرده است؛ تا جایی که رئیس اتحادیه فرآورده‌های لبنی از

شهر

اختلاف از درب منزل!

اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل تا پایان سال با واکنش مدیران شهری روبرو شد

فائزه مومنی

گروه اجتماعی

در گیرودار یکی دیگر از پاییزهای سربری و بحران‌های زیست‌محیطی پایتخت، پایداری مستمر آلاینده‌های جوی و خروج کیفیت هوا از استانداردها، متولیان مدیریت شهری و استانی تصمیمی بحث‌برانگیز اتخاذ کردند؛ اجرای سراسری طرح زوج و فرد خودروها از درب منازل هر روز از ساعت ۶:۳۰ صبح تا ۲۰:۳۰ شب تا اطلاع ثانوی و احتمالاً تا پایان سال. اگرچه دبیر کارگروه اضطرار آلودگی هوای تهران هدف اصلی از این اقدام را صیانت از سلامت شهروندان اعلام کرده اما نگرانی‌ها و شواهد موجود حاکی از آن است که این تصمیم، نه یک راه‌حل مقطعی بلکه مقدمه‌ای برای تداوم فشار مضاعف بر مردم است و بسیاری در فضای عمومی گمانه‌زنی می‌کنند که این محدودیت‌های شدید، به بهانه وضعیت بحرانی، تا پایان سال جاری نیز ادامه پیدا کند. ابلاغ ناگهانی این طرح، موجبی از انتقادات را، از مقامات شهری و انتظامی گرفته تا کارشناسان و عموم مردم برانگیخته است چراکه این اقدام نه یک چاره بلکه یک «مشکل جدید» خواهد بود.

سنگینی بار حمل و نقلی بر دوش شهروندان

این تصمیم ناگهانی و الزام‌آور مستقیماً به نقطه ضعف عمیق مدیریت شهری تهران ضربه زده است: ناتوانی مزمن سیستم حمل‌ونقل عمومی. اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل عملاً نیمی از دارندگان خودروهای شخصی که شاید هیچ جایگزینی برای تردد خود ندارند را فلج کرده است. همان‌طور که مرتضی طلایی، فرمانده پیشین انتظامی تهران و عضو اسبق شورای‌شهر در گفت‌وگو با رسانه‌ها تأکید کرده، اعمال این محدودیت‌ها در شرایطی که شبکه مترو و اتوبوسرانی تهران «نه به لحاظ تعداد و نه به لحاظ کیفیت، پاسخگوی نیاز شهروندان نیست» تنها موجب افزایش سقف تنش اجتماعی و اقتصادی می‌شود. این اقدام، شهروندان را در یک منحصه قرار می‌دهد: یا باید در روزهایی که پلاک خودرویشان ممنوع است از سیستم حمل‌ونقل عمومی که هرچند مفید اما شلوغ و فرسوده است، استفاده کنند یا متحمل جریمه روزانه ۲۰۰ هزار تومانی شوند. در بحران اقتصادی کنونی، این جریمه به منزله یک «مالیات اجباری» است که برای جبران ناکارآمدی‌های

«افزایش ۱۳۰درصدی قیمت شیر» در ۳ ماه اخیر خبر می‌دهد. اما در این شرایط، حلقه‌ای که بیشترین قدرت و اختیار را دارد، یعنی کارخانجات تولیدکننده نیز فرصت را مغتنم شمرده و منافع خود را در مسیری متفاوت از نیاز ملی تعریف کرده‌اند. سود حاصل از تبدیل شیر خام داخلی به شیر خشک و فروش آن با نرخ دلار در بازارهای خارجی، انگیزه سودجویی را به اوج رسانده است. حجم صادرات شیر خشک کشور از حدود ۲۰ هزار تن در سال‌های گذشته به حدود ۳۰۰ هزار تن افزایش یافته است. این جهش خیره‌کننده در صادرات، نشان می‌دهد که تولیدکنندگان در مواجهه با قیمت‌گذاری دستوری و سود ناچیز داخلی، ترجیح داده‌اند به‌جای عرضه محصول ارزان و یارانه‌خورده به مردم، با خروج شیر از چرخه مصرف داخلی، به‌دنبال حداکثرسازی سود ارزی باشند. این اقدام، نتهتها بازار داخل را با کمبود مصنوعی مواجه و قیمت‌ها را به‌طور غیرمنطقی بالا برده است بلکه نشان می‌دهد در غیاب نظارت قاطع دولت، تولیدکنندگان نیز در حال قربانی کردن سلامت عمومی به بهای سود کلان ارزی هستند.

فرار از استانداردها: هزینه دوگانه سیاست دستوری

سیاست‌های قیمت‌گذاری دستوری و تضعیف توان خرید عمومی، تولیدکننده را در یک تله دشوار قرار داده است. از یک‌سو، نهادهای تعزیراتی تلاش می‌کنند، قیمت‌ها را به‌صورت دستوری پایین نگه دارند. از سوی دیگر، توان خرید مصرف‌کننده چنان سقوط کرده که

حتی قیمت‌های مصوب نیز برای دهک‌های پایین دست‌نیافتنی شده و مصرف‌کننده مجبور به کاهش شدید تقاضاست؛ تا جایی که محصولات لبنی به کارخانه‌ها مرجوع می‌شوند و بخش قابل توجهی از ظرفیت تولید (که به تعطیلی حدود هزار واحد تولیدی منجر شده) از دست رفته است. در این تنگنا، حلقه‌های تولید که به‌دنبال بقا و سود هستند برای جبران افزایش هزینه تولید و حفظ ظاهر قیمت در مقابل نهادهای نظارتی ناچار به فرار از کیفیت و استانداردها می‌شوند. این اجبار به کاهش کیفیت همانند یک تیغ دولبه عمل می‌کند که هم به اعتماد عمومی آسیب می‌زند و هم نگرانی‌ها درباره استفاده از مواد اولیه ارزان‌تر، کاهش درصد چربی واقعی، یا ترکیبات نامناسب برای حفظ ظاهر قیمت را تشدید می‌کند. اگرچه شهروندان به دلیل فقر، توان پرداخت هزینه تولید استاندارد را از دست داده‌اند اما این خلأ توسط تولیدکننده‌ای پر می‌شود که به جای مبارزه با سیاست‌های غلط دولت، کیفیت را قربانی می‌کند تا قیمت نهایی را در محدوده قابل قبول برای بازرسان نگه دارد.

بالاتکلیفی دولت در مهار بحران

در میانه این بحران عمیق، بیشترین انتقاد متوجه ناتوانی و بالاتکلیفی نهادهای نظارتی در اعمال نظارت است. وزیر جهاد

از غلظت آلاینده‌ها بکاهد اما در فقدان راهبردهای پایدار برای کنترل منابع اصلی یک اقدام روبنایی و موقت محسوب می‌شود. کارشناسان می‌گویند تا زمانی که نوسازی ناوگان، ارتقای کیفیت سوخت و توقف استفاده از سوخت‌های آلاینده در نیروگاه‌ها پیاده نشود، آلودگی هوا با پدیده وارونگی دما به‌سرعت به حالت بحرانی بازخواهد گشت و اثر این طرح نیز زایل خواهد شد.

علیرضا زاکانی، شهردار تهران نیز به این تصمیم واکنش نشان داده و گفته که: «کمیته اضطرار صلاحیت دائمی کردن طرح زوج و فرد را ندارد و نمی‌تواند، مردم را اینگونه محروم از رفت‌وآمد کند».

در نهایت، بخش قابل‌توجهی از انتقادات متوجه فاصله فکری و عملی مدیران ارشد از بدنه جامعه است. همان‌طور که سردار طلایی به نکته‌ای کلیدی اشاره می‌کند: «مسئولان سرویس دارند و نمی‌دانند بر مردم چه می‌گذرد». این جمله به‌خوبی روایتگر این نکته است مدیرانی که خود از حلقه‌های محافظتی، ماشین‌های دولتی و خدمات جانبی برخوردارند، نمی‌توانند درک درستی از فشاری که بر یک کارمند یا کاسب دارای خودروی شخصی اعمال می‌شود، داشته باشند. محدودیت‌های ترافیکی برای آنان صرفاً یک دستور اجرایی روی کاغذ است در حالی که برای شهروندان به معنای تداخل جدی در زندگی، کسب و کار و معیشت است.

اگر مدیران و تصمیم‌گیران مجبور بودند خودشان از خطوط شلوغ و پرازدحام مترو و اتوبوس استفاده کنند یا هر روز نگران جریمه ۲۰۰ هزار تومانی برای تردد فرزندشان به مدرسه باشند احتمالاً راهکارهای اساسی‌تری را در اولویت قرار می‌دادند. راهکارهایی که متمرکز بر نوسازی سریع ناوگان، فشار بر مافیای خودرو و سوخت برای ارتقای استانداردها و کنترل جدی صنایع آلاینده باشند. در غیاب این رویکرد، اجرای طرح زوج و فرد از درب منزل در حال حاضر یک اقدام اوژرآنسی با هدف تسکین موقت است نه یک درمان ریشه‌ای. این طرح بدون تدارک زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی صرفاً یک «چاره مقطعی» است که هزینه اجتماعی و اقتصادی آن را باید مردم بپردازند. تا زمانی که دولت و شهرداری، سرمایه‌گذاری واقعی و پرسرعت را در بخش حمل‌ونقل عمومی انجام ندهند و تا زمانی که نظارت قاطع بر منابع اصلی آلودگی اعمال نشود، نفس تهران همچنان در گرو پلاک خودروها باقی خواهد ماند و این تصمیم تنها به افزایش شکاف میان مردم و نهادهای تصمیم‌گیر منجر خواهد شد.

کشاورزی با تکیه بر قیمت‌گذاری شیر خام، افزایش‌های هفتگی در قیمت ماست و پنیر را به گردن نمی‌گیرد و مدعی است که این گرانی‌ها ناشی از «اختلاط مفاهیم قیمت‌گذاری با تغییرات بازار» است. او حتی چهار قلم کالای مشمول قیمت‌گذاری تعزیراتی را از بقیه جدا می‌کند تا مسئولیت قیمت‌گذاری محصولات دیگر را به عهده نگیرد. این سلب مسئولیت، در حالی صورت می‌گیرد که شواهد میدانی نشان می‌دهد، بی‌ثباتی قیمتی در بازار کاملاً محسوس است و این وضعیت ناشی از عدم نظارت مؤثر و عدم برخورد قاطع با تولیدکنندگانی است که به‌دنبال حداکثرسازی سود از طریق صادرات هستند. این بالاتکلیفی نهاده‌ها و پاس‌کاری مسئولیت، نشان می‌دهد که اراده‌ای برای مقابله با ریشه‌های اصلی بحران – یعنی مدیریت ارزی و اصلاح سیاست‌های نهاده‌ای – وجود ندارد. مادامی که دولت از یک‌سو تولیدکننده را در شرایط اقتصادی نامناسب قرار می‌دهد و از سوی دیگر، توان یا اراده‌ای برای کنترل سودجویی و تخلف در بازار ندارد، صنعت لبنیات ایران همچنان در چرخه سقوط کیفیت، افزایش قیمت و تعطیلی کارخانه‌ها باقی خواهد ماند. این شرایط نتهتها سلامت امروز جامعه را تهدید می‌کند بلکه سرمایه‌گذاری و ظرفیت تولید کشور را نیز در درازمدت نابود می‌سازد.

گزارش ویژه

بالاترین امتیاز

همراه اول برترین روابط عمومی در «ارتباطات رسانه‌ای» و «کاربرد هوش مصنوعی» شد

در بیست‌ویکمین دوره سمپوزیم بین‌المللی روابط عمومی که روز سه‌شنبه ۱۸ آذر ۱۴۰۴ در مرکز همایش‌های کتابخانه ملی برگزار شد، روابط عمومی همراه اول با رأی هیأت داوران موفق به کسب دو عنوان «روابط عمومی برتر در حوزه ارتباطات رسانه‌ای» و «بهترین کمپین کاربرد هوش مصنوعی» شد. این رویداد با حضور مدیران، کارشناسان و استادان روابط عمومی کشور همچنین مشارکت آنلاین متخصصان بین‌المللی برگزار شد. در این مراسم، پیام مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور قرائت شد. وی در پیام خود روابط عمومی‌ها را فراتر از یک حرفه صرف دانست و تأکید کرد که این حوزه به‌بهره‌گیری از فناوری‌های نوین ارتباطی در خط مقدم اطلاع‌رسانی، تئویر افکار عمومی، ایجاد گفت‌وگو و تقویت وفای اجتماعی قرار دارد. به گفته رئیس‌جمهور، روابط عمومی‌ها ذاتاً در خدمت مردم هستند و نقش مهمی در افزایش رضایت‌مندی عمومی و حل مشکلات اجتماعی ایفا می‌کنند. وی همچنین با اشاره به نقش روابط عمومی‌ها در شرایط بحران تأکید کرد که کارکرد این حوزه تنها به دوران صلح محدود نمی‌شود و در زمان بحران نیز در دفاع از مواضع کشور و تقویت تاب‌آوری جامعه نقش‌آفرین است. به گفته او، در جریان «جنگ ۱۲ روزه» شاهد حضور مؤثر روابط عمومی‌ها در کنار نیروهای امدادی و انتظامی از لحظه بحران تا بازگشت به وضعیت پسابحران بودیم. او بر ضرورت تقویت توان پیشگیری و ارتباط مستمر روابط عمومی‌ها با مردم تأکید کرد. در ادامه مراسم، هوشمند سفیدی، دبیر سمپوزیم، با اشاره به محورهای اصلی این رویداد ازجمله بحران‌های جنگی، مطالبات افکار عمومی و سرمایه اجتماعی، ابراز امیدواری کرد که این گفت‌وگوها منجر به هم‌افزایی بیشتر در جامعه روابط عمومی کشور شود. وی با انتقاد از غلبه نگاه تبلیغاتی بر روابط عمومی در ایران، بر ضرورت دوسویه بودن، راهبردمحوری و انکا به پژوهش افکار عمومی تأکید کرد و نقش حل مسئله روابط عمومی در بحران‌ها را حیاتی دانست. مسعود کوثری، مدیرگروه ارتباطات اجتماعی دانشگاه تهران نیز در این رویداد با اشاره به تحولات جهانی و تداوم جنگ‌ها در نقاط مختلف دنیا بر اهمیت ارتباطات جنگ، رقابت روایت‌ها و نقش افکار عمومی در شرایط بحران تأکید کرد. وی گفت ممکن است یک کشور در میدان جنگ پیروز شود اما در عرصه افکار عمومی شکست بخورد. در بخش پایانی و در بیست‌ودومین جشنواره برترین‌های روابط عمومی ایران، روابط عمومی همراه اول با کسب بالاترین امتیاز، موفق به دریافت دو عنوان برتر در حوزه ارتباطات رسانه‌ای و بهترین کمپین کاربرد هوش مصنوعی شد و لوح و تندیس جشنواره را دریافت کرد.

